

Tänavu aasta kooliks valitud Võru Gümnaasiumi üheteoidev pere kooli viiendal sünnipäeval.

Foto: Võru Gümnaasium

Nooruke Võru Gümnaasium tegi ajalugu

Tänavuse aasta kooli tiitli pälvis žürii ja rahvahääletuse tulemusena enim punkte kogunud, vaid viis aastat tegutsenud Võru Gümnaasium. Võitjale järgnesid Viimsi Gümnaasium ja Tartu Forseliuse Kool.

Esikoht tuli Võrru teisel katsel, kuna eelmisel aastal sai riigigümnaasiumide võrgustiku kuuluv Võru Gümnaasium Viljandi Gümnaasiumi järel teise koha. Võru Gümnaasiumi direktori Karmo Kurvitsa sõnul on koolipere rõõm tänavuse tiitli üle seda suurem. „See on väga hea näide, kuidas pärast esimest katsetust ei tohi käega lüüa ega alla anda. Tuleb ühiselt pingutada ja siis tulevad ka tulemused,“ tõdes koolijuht. „Arvan, et meie koolile aitas tiitli tuua õpilaste, töötajate ja vilistlaste koostöö ning meie kooli suur sõpruskond. Minu isiklik arvamus on see, et oleme midagi enamat kui kool. Võru Gümnaasium on kool, kus on ruumi nii loovusel

Haridus- ja teadusminister Mailis Reps ERRi kaamerate ees Võru Gümnaasiumi õpilasesindusele karikat üle andmas.

Foto: Haridus- ja Noorteamet

ja ettevõtlikkusele kui ka süsteemsusel ja akadeemilisusel.“

Kurvitsa hinnangul andis aasta kooli konkurs suurepärase võimaluse kooliperel ühiselt peeglist vaadata ning seda peegelpilti loovalt ja lõbusas võtmes ka teistele näidata.

Aasta kooli nimetusele kandideeris tänavu kokku 31 kooli, neist viis olid kutsehariduskoolid. Kõigi osalejate hulgast valis žürii kümme finalist. Lõplik tulemus kujunes žürii hinnete ja rahvahääletuse tulemusena. Žüriisse kuulusid Marcus Ehasoo

Eesti Õpilasesinduste Liidust, Aivi Jürgenson Haridus- ja Teadusministeeriumist, Reilika Kaasik Haridus- ja Noorteametist, Laura Kõrvits, kes on ETV2 noortesaate „Nova“ toimetuse liige ja näitleja Karl Robert Saaremäe.

Rahvahääletusel andis oma hääle 11 000 inimest ja aasta kooli finalistide videoid vaadati ligi 50 000 korda.

Hommik ETV ekraanil

Võidukarikas anti Võru Gümnaasiumile kätte reede, 30. oktoobri hommikul, mis algas õpilastele ja õpetajatele tavapäratult. Nimelt oli varahommikul end koolis sisse seadnud „Terevisiooni“ meeskond, et kanda üle aasta kooli tiitli üleandmine ja tutvustada kogu saate vältel Võrus asuva parima kooli elu.

Võru Gümnaasiumi õpilasesinduse president Laura Järpõlv ütles, et Võru Gümnaasiumis on väga hubane keskkond,

õpetajad on suurepärased ja koolis on väga mitmekesine ja loov õpikeskkond.

„Suur vahe on, kas sa õpid suures koolis või sellises hubases väikses koolis, nagu on meie Võru Gümnaasium. Siin inimesed on kokkuhoidvad,“ lausub Järpõlv.

Haridus- ja teadusminister Mailis Reps tunnustas kõiki koolipärsid, kes leiavad koolitööde kõrvalt aega konkursil osaleda. „See annab imelise võimaluse ka avalikkusel näha, kui palju vahvaid ja omanäolisi koole, mis tekitavad õpilastes koolirõõmu, leidub üle Eesti.“ Minister lisas tiitlit kätte andes, et Võru Gümnaasium on suutnud end hoolimata lühikesest tegutsemisajast tõestada suurepärase hariduskeskuseks, kus nii õpilased kui ka õpetajad tunnevad end hästi.

Ulis Guth

Vaata ka lk 10

Aasta kool

- Aasta kool on Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt välja kuulutatud aasta õpetaja konkursi „Eestimaa õpib ja tänab“ osa, et väärtustada lisaks üksikisikutele ka koole tervikuna. Loovkonkursi eesmärk on näidata kooli inspireerivas ja lõbusas võtmes – kool ei ole lihtsalt õppeasutus, vaid laste ja noorte kohtumispai, kus lisaks õppetööle saab sisukalt ja toredalt aega veeta ning koostööd ja üksteist toetades ühiselt tegutseda.
- Aasta kool valiti kolmandat korda, varem on tiitli võitnud Viljandi Gümnaasium ja Tallinna 32. Keskkool.

Koos LOTTE ja tema sõpradega

Süütame tuled Võru linna jõulupuul

VÕRU LINNA KESKVÄLJAKUL • 29. novembril 2020 kell 16

• kõlavad adventiaja AVAKÕNED • laulavad HELLIKA ja SIIM

• avatud on HEADE SOOVIDE POSTKAST

Toredat jõuluootust kõigile!

Pilguheit linna tulevikku on lootusrikas, kuid mitte pilvitu

Nüüd, kui oleme jõudnud koroonaviirusega nakatumise teise lainesse, võib öelda, et laine harjale pole me veel jõudnud. Üht julgen juba kirjutada. Seda Euroopas toimuva põhjal, et tänavused aastalõpuüritused jäävad ära. Suurte pidude korraldamisega peame olema äärmiselt ettevaatlikud ja kindlasti on valdkondi, kus kohalikud omavalitsused peavad eriti hoolsalt käituma. Üks nendest on sotsiaalsektor. Omavalitsuse ülesanne on tagada võimalikult turvaline elu meie eakatele inimestele, kes elavad hoolekodudes või keda abistavad koduhooldajad. Eriti tähtis on Terviseameti antud nõuannetest kinni pidada ja siin eksida ei tohi. Tagajärjed on konkreetsed ja kurvad. Töötanud viimase neli aastat hoolekandesüsteemis, olen veendunud, et kui suudame täita ameti nõudeid, on nakatusisoht minimaalne.

Vastuseks paljudele linlastele

Oleme palju rääkinud Võrus toimunud headest muudatustest ja toredatest ettevõtmistest. Viimastest ettevõtmistest on ka selles lehenumbri juttu ja saate sellest ise lugeda. Linn areneb ja põhjust rõõmustada on enam kui küll. Kuid soovin siin jagada selgitusi meie tulevaste tegemiste kohta. Tööpöld on suur ja lai, nagu arvata võib. Paljud linna tegemiste vastu huvi tundnud linnakodanikud on muret tundnud, miks meie kesklinna koolil ja riigigümnaasiumil puudub korralik võimalik, kus saaks kehalise kasvatus tunde pidada. Praegune olukord neid ei rahulda.

Tõepoolest, etteheite sisu on õige, koolid vajavad võimalat õpptoõ paremaks korraldamiseks, aga käed rüpes pole siiski istunud. Koos linnapeaga on olnud tõiseid nõupidamisi teadus- ja haridusminister Mailis Repsi ja tema meeskonnaga ning ka kultuuriministeriumi töötajatega. Linn pakubki siin riigile meie endist spordihoonet koos muuseumi kinnistuga ja vastu soovime saada toetust võimala ehituseks. Oleme linna juhtidega koos võtnud võimala südameasjaks ja teeme kõik, et kopp esimesel võimalusel maaesse lüüakse. Teadus- ja haridusminister Mailis Reps on meie poolt väljapakutud plaani heaks kiitnud ja olen optimistlik selle kava suhtes.

Veel on vara kanda maha Kubija lauluväljakut

Võru linnal on veel üks suur murelaps – Kubija lauluväljak. Suurim probleem on, et meie lauluväljakut kasutatakse väga tagasihoidlikult. Esialgse kava kohaselt on uuel aastal plaanitud Kubijal korraldada viis suurüritust, aga koroonaviiruse levik võib siin oma sõna sekka öelda. Mustema stsenaariumi järgi võib juhtuda ka nii, et saab olema esimene aasta, mil meie lauluväljakul ei toimu ühtegi üritust. Kuid me ei tohi olla liiga rutakad lauluväljaku mahakandmisel. Selle ajalugu, tähendus ja roll väärivad selle eest seismist. Meil on vaja endiselt paika, kus saab näida, et võru veri ei värise! Olgu selleks laul, tants või pillimäng. Loodan siiralt, et Kubija kestab ja suudame kõige hädapäraste tööde jaoks leida 50 000 eurot koos maakonna teiste omavalitsustega.

Laululava kõrval peame linnas tegema korda ka tennisväljakud. Meil on palju noori, kes soovivad selle alaga tegeleda ja rahvasportlaste hulgas on harrastajate arv tõusuteel. Selle lahendamiseks on nõus ka linn oma öla alla panema, aga vajalik on ka väljaku kasutajate panus. Loomulikult otsime rahastamisvõimalusi ka juurde.

Ülo Tulik,
linnavolikogu esimees

Lõpetuseks. Peagi tulevad jõulud. Võru linna keskväljakul süütame jõulupuu tuled selle kuu 29. päeval. Head soovid jõuludeks ja jõulurahu südamesse. Soovin kõigile arukat käitumist olukorras, kus meie esmaseks vaenlaseks on saanud koroonaviirus. Püsigem negatiivsed!

OLULINE TEADA

Valitsuse kehtestatud uued koroonaviirusevastased meetmed

Valitsus kiitis 10. novembril peetud kabineti nõupidamisel heaks meetmed, mida rakendada töökohtadel, kodus ja pereringis, ühissõidukites ning teistes avalikes kohtades, et piirata üha laialdasemaks muutuvat koroonaviiruse levikut ning kaitsta Eesti inimeste elu ja tervist.

Peaminister Jüri Ratase sõnul on koroo-

naviiruse levikut puudutav olukord Eestis kriitiline ja haiglaravil viibivate patsientide arv kasvab kiirelt. „Koostöös Sotsiaalministeeriumi, Terviseameti ja valitsust nõustava teadusnõukojaga pakume välja soovitud ja ettepanekud, kuidas vähendada nakkuse levikut tööl, kodus ja pereringis, ühissõidukites ja muudes avalikes kohtades. Lisaks peame

praeguses olukorras vajalikuks karmistada piiranguid kaubandusettevõtetes ning toitlustus- ja meelelahutusasutustes, et suudaksime viiruse levikut kontrollida,“ ütles ta.

Meetmete rakendamiseks vajalikud valitsuse korralduste muudatused tehti läinud neljapäeval ning need hakkasid kehtima 16. novembril.

Meetmed töökohtal

- Töötajatel soovitame teha võimaluse korral kaugtööd.
- Tööandjatel soovitame valmistada ette kaugtöö plaani ja korraldada kaugtöö juhiks, kui töökohtal nakatub keegi koroonaviirusega.
- Soovitame ära jätta kõik ühisüritused, sealhulgas jõulupeod, kus osalevad inimesed, kes muidu pidevalt kokku ei puutu. Pereringis on jõulupühi loomulikult lubatud pidada.

Meetmed kodus ja pereringis

- Enne riskirühma kuuluva inimesega kohtumist tuleb veenduda enda nakkusohutuses ning külastamisel tagada ohutus: kanda maski, hoida vahet ning puhastada käsi ja pindasid.
- Hoolekandeaustustel tuleb tagada riskirühma kuuluvatele inimestele ohutud võimalused kontaktseks ja mittekontaktseks suhtluseks.
- Kinni tuleb pidada ohutusreeglitest, mis kehtivad koroonaviirusega nakatunuga

koos elamisel, sealhulgas tuleb kanda maski, hoida võimaluse korral vahet ja vältida temaga kokkupuudet ning puhastada regulaarselt käsi ja pindasid.

Meetmed avalikes kohtades ja ühissõidukites

- Ühissõidukites, kaubandusettevõtete teenindussaalides ja nende üldkasutatavates ruumides ning konverentsidel, kontsertidel, teatris ja kinos tuleb kanda maski või katta nina ja suu. Selle nõude täitmist palume jälgida ning inimesi informeerida ka vedajatel, kaubandusettevõtjatel ja ürituste korraldajatel. Maski ei pea kandma inimesed, kellele see on meditsiiniliselt vastunäidustatud või kellel esineb vajadus suhelda vaegkuuljatega (vaegkuulja loeb ka vestluspartneri huultelt) ning alla 12-aastased lapsed. Võimalikud on ka teised põhjendatud olukorrad (näiteks juhul, kui transpordivahendis pole teisi reisijaid).
- Vedajatel palume korraldada ühissõidukites maskikandmist puudutava teavituse, näiteks üleskutse „Hea reisija, pane

mask ette!“ Muu ohutusinfo tuleb panna ühissõidukis nähtavale kohale.

- Valitsus kehtestab oma korraldusega kaubandusettevõtete teenindussaalides ja nende üldkasutatavates ruumides 2+2 reegli, mille kohaselt tohib üheskoos liikuda kuni kaks inimest ning teistega tuleb hoida vähemalt kahemeetrist vahemaad, välja arvatud perekondadel ja kui seda ei ole võimalik mõistlikult tagada. **Reegel kehtib alates 16. novembrist.**
- Valitsus kehtestab oma korraldusega toitlustus- ja meelelahutusasutustes inimeste gruppide vahel kahemeetriste vahemaad reegli, kusjuures ühes seltskonnas võib olla kõige rohkem 10 inimest. Piirang ei puuduta ühe perekonna liikmeid, samuti ei puuduta see näiteks huviharidust ja laste mängutubasid. **Reegel kehtib alates 16. novembrist.**
- Valitsus piirab oma korraldusega toitlustus- ja meelelahutusasutuste lahtiolekuaega keskööst kella 6ni hommikul, et vältida inimeste kogunemist. Piirang ei hõlma toidu kaasaõu. **Piirang kehtib alates 16. novembrist.**

SOTSIAALKAMPAANIA

Terviseamet: igaüks saab koroonaviiruse teise laine kiiret tõusu kontrolli all hoida

Terviseamet käivitas läinud nädalal koroonaviiruse edasise leviku pidurdamiseks neli nädalat kestvat, vastutustundlikkusele suunatud sotsiaalkampaania „Hoiame Eesti elu avatud!“, millega kutsutakse Eesti elanikke üles järgima viit põhireeglit enda ja oma lähedaste kaitseks.

„Viiruse teine laine on kohal ja see võib kesta kevadisest laienest kaheksa kuu,“ ütles Terviseameti peadirektor Üllar Lanno. „Meie eesmärk on hoida Eesti elu avatud, kuid selle saavutamiseks peab iga Eesti elanik järgima viit põhireeglit: püsima haigena kodus, hoidma teiste inimestega vähemalt 2 m vahet, kandma rahvarohketes kohtades maski,

pesema hoolsalt käsi ja laadima oma telefoni HOIA mobiilirakenduse, mis teavitab võimalikust kokkupuutest nakatunuga.“

Lanno rõhutas, et HOIA mobiilirakenduse kasutamine on eriti oluline riskirühmade ja nendega suhtlevate inimeste puhul. „Koroonasse võib haigestuda ja viirust edasi kanda igaüks ning haiguse kulgu on sageli ennustamatu. Tõsiselt on ohustatud Eestis üle 300 000 riskirühma kuuluva inimese, kes pärast nakkuse saamist peavad oma tervist väga tõsiselt jälgima,“ selgitas ta. „Telefonis HOIA rakenduse

olemasolu puhul saab vihje võimalikust viiruseohust varakult ja see võib õigeaegse koroonaproovi andmise ning ravi korral päästa elu.“

Sotsiaalkampaaniaga „Hoiame Eesti elu avatud!“ rõhutab Terviseamet, et iga Eesti elanik saab hoolsusega aidata kaasa koroonaviiruse leviku takistamisele ja soovipärase igapäevaelu jätkumisele. „Seepärast tuleb

igapähe hoolitseda selle eest, et nende lähedased ja tuttavad lähtuksid viiruse leviku vältimise viiest põhireeglist,“ lisas Lanno. „Samuti oleme töötanud välja materjale, mida igaüks saab teadlikkuse suurendamiseks oma töökohas või klienditeeninduses kasutada.“

Sotsiaalkampaania töötasid välja agentuurid Kontuur Leo Burnett ja MediaCom ja see kestab kasvavas mahus erinevates meediakanalites 6. detsembrini.

Merilin Vernik,
Terviseameti meediasuhete spetsialist

MÕTISKLUS

Kas kingiksime viha?

Papal oli tulemas sünnipäev ja oli vaja arutada, mida talle kinkida. Kolmeaastane Johanna kuulas hoolega, mida issil ja emmel selle kohta öelda on. Suur oli Johanna üllatus, kui ta vanemad arvasid üksmeelselt, et papale võiks kinkida viha, kas siis kadakaviha või mingi muu viha, aga ikkagi viha. Üleni erutatult ja väriseva häälega ning iga sõna rõhutades teatas Johanna: „Papale ei tohi viha kinkida!“ Papa siiski sünnipäevaks viha sai ja sellega ta rõõmsalt sauna läks, lisaks jäi kogu perele tore meenutus ühest naljakast valemistõestamisest.

Halvem on see, kui tähendusi nimme tagurpidi pööratakse. Lapsest on meele, kui minust paar aastat vanem tegelane mulle krutskiga küsimuse esitas: „Kui sa saaksid valida, kas raha või mõistus, kumma sa valiksid?“ Mulle tundus ainuvõimalikuna valida mõistus. Seepeale sain kuulda, et üks inimesed valivad ikka seda, mida neil ei ole. Minu vastus keerati nii, et tarkust hinnates sain külge lolli sildi.

Küsimuste ja vastuste keerutamisest ja neile üha kummalisemate

seoste leidmisest on saanud viimasel ajal meie ühiskonnas vaat et rahvusport. Endale meelepäraste tulemuste saavutamiseks ollakse valmis manipuleerima, tõlgendama, taas ümber tõlgendama ning silte kleepima. Armastus ja viha on sassis, nagu teismelistel, kes prõmmivad uksti ja karjuvad vanematele näkku, et neid vihatakse.

Kogu selle segaduse keskel seisab Jumala Sõna siiski kindlana ja sealt saab leida endale moraalse ankrut. Jeesus ei läinud kunagi kompromissile patuga, sest ta vihkas pattu hinge põhjast, ometi armastas ta patuseid nii soojalt ja suure kaastundega, et kõrvaltvaatajad kutsusid teda patuste sõbraks. Saabuval kinkimise ajal on alati paslik kinkida armastust, ka oponentidele ja vaenlastele. Kui aga siiski mõtlete viha kinkimise peale, siis valige selline, millega saab mõnusalt sauna minna.

Hele Kulp,
Seitsmenda Päeva Adventistide Koguduse pastor

VÕRU LINNA LEHT

Toimetust ootab kaastöid ja reklaame e-posti aadressil ulis.guth@voru.ee

Väljaandja Võru Linnavalitsus Jüri tn 11, 65620 Võru
Toimetaja: Uulis Guth, Tel: 512 0787

Teostaja: AS Postimees Grupp
Tiraaž: 6900 eksemplari

Ajalhe järgmine number ilmub 17. detsembril.

ARENDUSTEGEVUS

Võru linna tänavavalgustus läks täielikult üle LED-tehnoloogiale

29. oktoobril sai Võru linnast esimene linn Eestis ning teadaolevalt kogu Baltikumis, kus tänavavalgustus on 100% LED-lampidega kaetud.

Võru linn on viimase kuue aasta jooksul teinud tööd selle nimel, et kogu linna tänavavalgustus oleks moodne, säästlik ja turvaline. „Võru linn on lõpule jõudnud tänavavalgustuse täieliku ajakohastamisega, mille tulemusel on märgatavalt suurenenud elektrienergia kokkuhoid, loodussäästlikkus ning tunduvalt on paranenud liiklusohutus ülekäiguradadel,“ kommenteeris linnapea Anti Allas.

Võru linna tänavavalgustust haldava ettevõtte OÜ Taristuhaldus juhi Andres Visnapuu sõnul on Võru linnas 2428 valgustuspunkti. „Viimastel aastatel on lisandunud 422 uut valgustuspunkti ning olgugi et tänavavalgustuspunkte on lisandunud, on elektrikulu vähenenud. Kui näiteks 2014. aastal kulus tänavavalgustusele 117 747 eurot, siis 2019. aastal 68 282 eurot,“ kommenteeris Visnapuu. Ta lisas, et kui enne ajakohastamist oli Võrus kõigest neli valgustatud ülekäigurada, siis nüüd on neid kokku 104.

„Meie poolt väga suur tänu Keskonnainvesteeringute Keskusele (KIK), kelle toetusel oleme saanud tänavavalgustust ajakohastada,“ sõnas Visnapuu.

KIKi eestvedamisel said 2015. aasta sügiseks seitse Eesti linna uue LED-tehnoloogial

Viimase naatriumlambi eemaldamine ning asendamine uue LED-lambiga Männiku tänaval.

Foto: Marianne Mett

põhineva tänavavalgustuse, mis oli varasemaga võrreldes tunduvalt energia- ja keskkonnasäästlikum. „Tegemist oli ainulaadse projektiga, kus KIK lisaks tavapärasele toetusraha vahendamisele ja järelevalvele korraldas linnade eest hanked ja vastutas projektijuhtimise eest. Üks nendest linnadest oli ka Võru, kes toona märkimisväärses ulatuses oma linna valgemaiks ja säästvamaks muutis. Hiljem olime veel struktuurivahenditest Võru linna tänavavalgustuse uuendamisse panustanud,“ rääkis KIKi juhataja Andrus Treier. „Tun-

nustame võrukaid süsteemse ja tervikliku töö eest ning on rõõm näha, et kunagi KIKi algatatud projektist on Võru järjekindlalt edasi liikunud. Nüüdseks oleme heas koostöös jõudnud tulemusse, kus Võru linna tänavavalgustus toimib nutikamalt ja säästlikult.“

Võru linna tänavavalgustuse viimane naatriumlamp võeti maha ning asendati uue LED-lambiga 29. oktoobril kell 13 Männiku tänaval.

Marianne Mett, avalike suhete spetsialist

Koreli park pakub mitmekülgset õuesõpet

Võru linn osaleb rahvusvahelises keskkonnaprojektis „Bio-Aware“, mille raames on loodud Koreli park, soetatud õppevahendid ja kohe-kohe valmivad ka õppematerjalid, mis ühendavad tehtu loogiliseks tervikuks.

Õppematerjalide koostamine algas juba aasta tagasi, kui koondati õpetajatelt mõtteid, mida koolid vajavad, kuidas ära siduda loodav linnaruum ja õppevahendid ning muuta õuesõpe atraktiivseks. Õppematerjalide koostamiseks viidi käesoleva aasta alguses läbi hange. Hanke võitis SA Tartu Keskonnahariduse Keskus, mida tuntakse eelkõige Tartu loodusmaja nime all.

Lähteülesanne koostati ja õppematerjalid valmisid tihedas koostöös Keskonnaameti, Võru linna koolide õpetajate ja õpilastega, kes osalesid aktiivselt õppematerjalide läbi-proovimises.

Kõik kooliastmed katsetasid läbi loodavad materjalid. Võru Kreutzwaldi Kooli looduseainete õpetaja Liis Orro ootas põnevusega töölehtede katsetamist. Tema hinnangul on töölehed väga vahvad, pilkupüüdvad, põhjalikud ja arusaadavad.

Õppematerjalid, mis on koostatud I ja II–III kooliastmele ning gümnaasiumiastmele, koosnevad õpetaja juhendist, tööülesannetest õpilastele ning lisa- ja näitematerjalist. Arvestatud on ka Järve kooli õpilastega.

Haridusnõunik Anita Kikas täpsustab: „Meie soov oli koos-

Proovitud Koreli kaldal.

Foto: Liis Orro

likkust. Õppematerjalide koostamisega oleme järginud Johannes Käisi üldõpetuse põhimõtteid: kajastust leiavad erinevad õppeained, mis on omavahel lõimitud – eesti keel, matemaatika, kunst, loodusõpetus jne. See on hea näide sellest, kui palju võimalusi üks kord tehtud ala annab haridusasutustele kodulähedaseks õuesõppeks.“

Olgugi et materjalid on Võru linna jaoks koostatud, on need kasutatavad ka teistes linnades nii Eestis kui ka Venemaal.

Oleme mõelnud oma headele „BioAware“ projekti partneritele Pihkvast, st õppematerjalid saavad kättesaadavaks ka vene keeles. Projekti raames on Pihkva linn korraldanud oma Mi-rožka jõe kallast, kus keskkond on suhteliselt sarnane Koreli oja keskkonnaga. Seega on materjalide koostamisel ka piiriülene mõju.

Praegu on käsil õppematerjalide viimased viimistlused ning materjalid valmivad novembri lõpuks. Kogu „BioAware“ projekt on olnud äärmiselt põnev ja väga palju osalisi kaasav projekt. Suur tänu kõigile!

Tiina Hallimäe, arendusjuht

Õppematerjalid. Foto: Tiina Hallimäe

tada spetsialistide abiga õppekava toetavad õuesõppe materjalid ning kodulinna keskkonna tundmaõppimise kaudu kujundada õpilaste keskkonnatead-

Õppematerjalid. Foto: Tiina Hallimäe

tada spetsialistide abiga õppekava toetavad õuesõppe materjalid ning kodulinna keskkonna tundmaõppimise kaudu kujundada õpilaste keskkonnatead-

ASi Võru Vesi investeeringud aastatel 2020–2022

Aasta lõpp läheneb ning on õige aeg teha kokkuvõtteid ja jagada esmast teavet järgmise aasta tegevuse kohta. ASile Võru Vesi oli lõppev aasta keeruline, kuid õpetlik. Meie tegevused olid paljuski mõjutatud koroonaviirusest põhjustatud eriolukorrast ning jagasime ühist saatust koos teiste ettevõtete, organisatsioonide ja eraisikutega.

2020. aasta kevadel, kriisi tipp hetkel, koostasime ettevõtte negatiivse eelarve, vähendasime oluliselt eelarve teatud artikleid ning jätsime ootele osa investeeringuid. Aasta teisel poolel otsustasime taastada investeeringute mahtu, et vajalikud investeeringud sel ja järgmisel aastal ellu viia.

Kriisi alguses võtsime seiskoha, et osalise tagastamatu abiga kavandatud investeeringute peame ilmingimata realiseerima. Need on investeeringud, mida kaasa rahastavad Euroopa Liidu ühtekuuluvusfond (ÜF) või SA Keskonnainvesteeringute Keskus (KIK).

Aasta lõppedes saame üheskoos rõõmu tunda elluviidud projektide üle. 2020. aasta suurim investeering on ÜFi projekti „Võru rooveekogumisaala veemajandusprojekt“ elluviimine, mida teostame koos Võru linnavalitsusega ja Võru vallavalitsusega ning mille raames 2020. aastal ehitatakse vee- ja kanalisatsioonitorustikud Võru linnas Ekspordi, Raami, Luha, Turba, Kraavi, Okka, Aasa, Jüri, Liitva, Kanarbiku, Laulu-väljaku tänaval ning Võru vallas Navi ja Võrumõisa küla endistesse aiandipiirkondadesse.

Sel aastal rekonstrueeriti Vilja tänav ja Rāpina maantee vee- ja kanalisatsioonitorustikud, ehitati välja sademeveesüsteemid ja tehti korda tänav. Lisaks rekonstrueeriti Laane ja Männiku tänava ning haigla kanalisatsioonitorustikud ning soetati kriisilukordadeks kümme elektrigeneraatorit ja kütusemahuti.

Ettevõtte enda vahenditest paigaldati Võru linna veearvestite kauglugemiseks püsivõrk, puhastati settest Võru rooveepuhasti väljavoolukanal, ehitati Võru kalmistuni veetorustik. Aasta lõpuks peavad valmima päikeseelektrienergiapargid – Võru rooveepuhastis 100 kW ja Võru-soo veetöötusjaamas 18 kW. Aasta lõpuks uuendatakse Võrusoo veetöötusjaama filtrid. Lisaks on tänavu tegeletud garaažide soojustamise ja hoone küttesüsteemi ajakohastamisega.

Järgmisel kahel aastal jätkatakse ÜFi projekti elluviimist, mille raames uuendatakse Võru linnas ligikaudu 35 km vee- ja kanalisatsioonitorustikke, ehitatakse 10 sademeveetorustikku, laiendatakse Võru rooveepuhastit ning rekonstrueeritakse Niidu tänava rooveepumpla. Tööd on plaanis teostada koostöös Võru linnavalitsuse ja Danpower Eesti AS-iga.

Täna ASi Võru Vesi töötajaid, Võru linnavalitsust ja Võru vallavalitsust, kes on andnud märkimisväärse panuse eelnimetatud projektide realiseerimisse.

Juri Gotmans, ASi Võru Vesi juhatuse liige

Veevarii likvideerimine Jüri tn 80 maja ees oleva bussijaama juures tänavu 26. augustil.

Foto: AS Võru Vesi

Planeeritud tööde ajakava

Tänav	Tehtavad tööd	Teostamise aeg
Olevi tn (Piiri tn kuni Luha tn)	VK+SK+KK+A	2021
Koreli tn (Piiri tn kuni Luha tn)	VK+KK	2022
Luha tn (F. R. Kreutzwaldi tn kuni Jüri tn)	VK+SK+KK+A	2022
Luha tn (Jüri tn kuni Koreli tn)	VK+KK	2022
Jüri tn (Luha tn kuni Piiri tn)	VK+SK+KK	2022
Piiri tn (Lille tn kuni Koreli tn)	VK+SK	2022
Lille tn (Niidu tn kuni Piiri tn)	K+SK	2022
Loo tn	VK	2022
Niidu tn rooveepumpla	K	2021
Lembitu tn	VK+KK+A	2021
Vabaduse tn (Jüri tn kuni Koreli oja ja kooli tagune)	VK+SK+KK	2021
Vabaduse tn (Koreli oja kuni Vilja tn)	VK	2021
Oja tn	VK	2021
Uus tn	VK	2021
Mäe tn	K+KK	2022
Telliskivi tn	SK+A	2022
Heina tn	SK+A	2022
Heina põik tn	SK+A	2022
Kaare tn	SK+A	2022
Karja tn (Kalevipoja tn kuni Väike tn)	SK+A	2022
Karja tn alumine osa (Kalevipoja kuni Tamula järv)	SK+A	2021
Petseri tn (Kannel kuni F. R. Kreutzwaldi tn)	K+SK	2021
Liiva tn (Liiva 12 c kuni F. R. Kreutzwaldi tn)	K+A	2022
Kalevipoja tn	K+SK+T	2021
Vee tn (Katriina tn kuni Vabaduse tn)	K	2021
Roosi tn (Jüri tn kuni Tamula tn koos rooveepumplaga)	VK+SK+T	2021
Roosi tn (Jüri tn kuni Kaare tn)	VK+SK+T	2021
L. Koidula tn (F. R. Kreutzwaldi tn kuni Kalevipoja tn)	K+SK+T	2022
L. Koidula tn (Jüri tn kuni L. Koidula tn 22)	V+T	2022
L. Koidula tn (Väike tn kuni Seminari tn)	VK+A	2022
Tartu tn (Seminari tn kuni Koreli oja ja Tartu 2a ühendused)	VK+SK+T	2022
Kaare tn roovee peapumpla ja RVP vaheline survetoru	K	2021
Põllu tn (Rāpina mnt kuni Põllu tn 8)	VK+SK+T	2021
Põllu tn (Põllu tn 8 kuni Põllu tn 9)	VK	2021
Piiri tn (Põllu tn kuni Piiri tn 42)	VK	2021
Kose tee (5–9)	VK	2021
Pikk tn (Jaama tn kuni Pikk tn 6a)	K+A	2021
Lühike tn	VK	2021
Sinika tn	VK	2021
Roopa tn (Pikk tn kuni Roopa tn 9)	K+SK+T	2021
Jaama tn (koos rõhutõstepumplaga)	SK+T	2021

V – veetorustik

K – kanalisatsioonitorustik

VK – veetorustik ja kanalisatsioonitorustik

SK – sademeveetorustik

KK – kaugküttetorustik

A – sõidutee asfaltkatte

taastamine täies laiuses

T – tänava rekonstrueerimine

* Juhul kui riigihanke maksumused ületavad projekti prognooselarvet, siis tuleb tööde/tänavate mahtu vähendada.

LINNAVALITSUSE JA LINNAVOLIKOGU TEATED

Võru linnavalitsuse istungitel

Ürituse kooskõlastamine ja väljaku sulgemine

Keskoja OÜ-le anti nõusolek korraldada 27. novembril 2020 kell 9–15 Võru linna keskvaljakul avaliku üritus – novembrikuu laat.

Isiklike kasutusõiguste seadmine

Anti nõusolek seada isiklik kasutusõigus Danpower Eesti ASI kasuks järgmistele kinnistutele: Friedrich Reinhold Kreutzwaldi tänav; Lembitu tänav T1; Liiva tänav T3; Petseri tänav T3; Vabriku tänav T1; Põllu tänav T1. Määrati kasutusõiguse ala ja tingimused.

Anti nõusolek seada isiklik kasutusõigus ASI Eesti Raudtee kasuks kinnistule Friedrich Reinhold Kreutzwaldi tänav ning määrati isikliku kasutusõiguse ala ja tingimused.

Anti nõusolek seada isiklik kasutusõigus Elektrilevi OÜ kasuks järgmistele kinnistutele: Seminari tänav T1 (pindala 1680 m², sihtotstarve transpordimaa) ja Seminari tn 1 (pindala 4731 m², sihtotstarve ühiskondlike ehitiste maa) ning määrati isikliku kasutusõiguse ala ning tingimused.

Kasutuslubade väljastamine

Väljastati kasutusluba kalmistu ümberehitatud teenindushoonele asukohaga Kose tee 2, kasutusluba veetorustiku ning kanalisatsioonitorustikule asukohtadega Laane tänav T1, Turba tänav T1, Kraavi tänav T1, Okka tänav T1, Aasa tänav T1, Roopa tänav, Friedrich Reinhold Kreutzwaldi tänav T2, Jüri tänav, Jüri tn 91, Laane tn 3a, Kubja tee T1, Laane tn 10, kasutusluba päikeseelektrijaamale asukohaga Kivi tn 24 ning kasutusluba üksikelamule asukohaga Koreli tn 25 ja kasutusluba tanklale asukohaga Räpina mnt 11.

Ehitusloa väljastamine

Väljastati ehitusluba tervisekeskuse, sademeveetorustiku, maaküttetorustiku, reoveekanaliseerimistorustiku ehitamiseks asukohtadega Tartu tn 9, Koreli park P1, Tartu tänav T1.

Laenulepingu sõlmimine

ASga Luminor Bank otsustati sõlmida laenuleping. Laenu summa on 120 000 eurot.

Riigihanke tulemuse kinnitamine

Riigihankel „Vabaduse tänav autosilla rekonstrueerimise projekterimine ja ehitamine“ tunnistati edukaks Taristu Grupp OÜ pakkumus maksumusega 229 229,00 eurot (käibemaksuta).

Osalemine vanemlusprogrammis

Otsustati osaleda Tervise Arengu Instituudi koordineeritud tõenduspõhises vanemlusprogrammis „Imelised aastad“ ajavahemikul august kuni detsember 2021. Projekti kogumaksumus on 8600 eurot. Tervise Arengu

Võru linnavalitsuse ja -volikogu hoone Jüri tänaval.

Foto: Ullis Guth

Instituut rahastab vanemlusprogrammi kuni 75% projekti kogumaksumusest.

Katastriüksuse jagamine

Nõustuti Paju tn 8 katastriüksuse (pindala 638 m², sihtotstarve 100% elamumaa) jagamisega kaheks. Moodustatavatele maaüksustele määrati aadressid ja sihtotstarbed: Paju tn 8, 100% elamumaa ja Paju tn 8a, 100% elamumaa.

Loa andmine vallasvara võõrandamiseks

Võru Muusikakoolile anti luba võõrandada linnavara, kabinetklaver Estonia enampakkumise teel.

Ürituse kooskõlastamine ja maa-ala sulgemine

Füüsilisest isikust ettevõtjale Sirle Sillaste anti nõusolek korraldada 20. novembril 2020 kell 9–16 linna keskvaljakul avalik üritus – Võru laat.

Detailplaneeringu lähteseisukohtade kinnitamine

Kinnitati lähteseisukohad Luha tn 16 kinnistu ja lähiala detailplaneeringu koostamiseks.

Teenuste hindade kehtestamine

Kehtestati väljaspool Võru linnavalitsuse ametiruumi ametniku poolt abielu piduliku sõl-

mimise kinnitamise teenuse hinnaks ajavahemikul 1. jaanuarist 31. detsembrini 2021: Jüri tn 12, Võru linn 75 eurot; Võru linnas (v.a Jüri tn 12) 150 eurot; Võru maakonnas 250 eurot ning väljaspool Võru maakonda 400 eurot. Teenuste hinnad võrreldes 2020. aastaga ei muutunud.

Laste arvu kinnitamine koolieelsete lasteasutuste rühmades

Kinnitati laste arvud koolieelsete lasteasutuste rühmades Võru Lasteaia Okasroosike, Võru Lasteaia Pääpikk, Võru Lasteaia Punamütsike, Võru Lasteaia Sõleke ning lubati linna koolieelsetel lasteasutustel suurendada

laste arvu sõimerühmades kuni kahe lapse võrra, aiarühmades kuni nelja lapse võrra ja liitrühmades kuni kahe lapse võrra.

Projektis osalemine

Otsustati osaleda taotlejana maakondade arengustrateegiate elluviimise toetusmeetmes projektiga „Loomekoja väljaarendamine Võru linnas“. Projekt kestab kuni 12 kuud ja kogumaksumus on kuni 300 000 eurot, millest Võru linna omafinantseering on kuni 75 000 eurot. Projekti eesmärk on rekonstrueerida Võru linnas Kesklinna Kooli (Vabaduse tn 12) kasutusest vabanenud töökojahoone ruumid uute ja alustavate (loome)ettevõtjate tegevus- ja töökohaks.

Sundvalduste seadmine

Seati tähtajatu sundvaldus ASI Võru Vesi kasuks Lauulväljaku tn 9b katastriüksusele (pindala 337 m², sihtotstarbeta maa), Lauulväljaku tn 9c katastriüksusele (pindala 812 m², sihtotstarbeta maa) ja Kivi tn 20a kinnisasjale (pindala 80 123 m², sihtotstarbeta maa) ühiskanaliseerimise torustiku püstitamiseks ning määrati sundvalduse ala ja tingimused.

Sihtotstarbe määramine ja nõustumine erastamisega

Nõustuti Oja tn 3b maa erastamisega Oja tn 3 kinnisasjaga liitmiseks ning määrati erastatava maa sihtotstarbeks elamumaa. Projekteerimistingimuste kinnitamine

Nõustuti Aida tn 8 kinnistule üksiklamu laiendamise üle 33% selle esialgselt kavandatud mahust ilma detailplaneeringut koostamata ning kinnitati projekteerimistingimused.

ARENDUSTEGEVUS

Võru ja Pihkva loomeettevõtluse koostööprojekt sai avalöögi

5. novembril sai avalöögi rahvusvaheline projekt „BestNest“, mille eesmärk on suurendada Pihkva ja Võru linna konkurentsivõimet ning loomeettevõtjate ja käsitöömeistrite ettevõtluskogemuste ja teadmiste kasvu. Avakohtumine korraldati partnerite osalusel praegusele ajale kohaselt veebi kaudu.

Projekt aitab kaasa kohalikul ja piirkondlikul eripäral põhineva tootearenduse ja mikroettevõtluse arendamisele, et loomevaldkondades peituv potentsiaal oleks kohaliku ettevõtlusega rohkem seotud ning koos sellega suureneksid ka võimalused siinset kultuuripärandit oskuslikumalt rakendada. Projektist saavad kasu eeskätt noored ettevõtlust alustavad või tegutsevad ettevõtjad, kes oma äri ja loometegevuse arendamisel vajavad lisatuge.

Võru linn osaleb projektis juhtpartnerina. Projekti põhipartnerid on Pihkva äriinkubaator ja Pihkva ülikool, kaasatud partnerite seas on SA Võrumaa Arenduskeskus, Võru Instituut, Võru Gümnaasium.

Projekti kogumaksumus on 522 500 eurot, millest programmi kaasfinantseering on 470 250 eurot. Võru linna tegevustele on eraldatud kokku 275 082 eurot

Projekti raames rekonstrueeritakse Võru Kesklinna Kooli kõrval asuv endine töökoda loomemaja hooneks, mis pakub noorele ettevõtjale vajalikku töökeskkonda ja tugiteenusid. Tegevusplaanis on kavandatud ka sihtrühma koolitused ja õppekäigud nii Eestis kui ka Pihkva linnas.

Võru Kesklinna Kooli kõrval asuv endine töökoda.

Foto: Kait Kabun

(sh linna omaosalus 27 508 eurot) ja projekti kestvuseks on kavandatud 27 kuud.

Eesti-Vene piiriülese koostöö programmi 2014–2020 eesmärk on edendada piiriülest koostööd Eesti Vabariigi ja Vene Föderatsiooni vahel, et soodustada sotsiaal-majanduslikku arengut mõlemal pool piiri. Projekti kaasrahastab Eesti-Vene piiriülese koostöö programm 2014–2020 (www.estoniarussia.eu).

Projekt algas 21. augustil, mil Võru linn ja Eesti-Vene piiriülese koostööprogrammi korraldusasutus allkirjastasid koostööprojekti „Increasing entrepreneurial culture and competitiveness among arti-

sans and craftsmen in Võru and Pskov“ toetuslepingu. Eesti keeles võiks projekti pealkiri olla „Kohaliku ettevõtluskultuuri edendamine ja loomemajandusettevõtjate konkurentsivõime tõstmine Võru ja Pihkva linnas“.

Lisainfo: Kait Kabun, arendusspetsialist, kait.kabun@voru.ee või tel 785 0918.

Marianne Mett, avalike suhete spetsialist

KÜSIMUS JA VASTUS

Linna arengukavas on märgitud haridusasutuste kasutuses oleva pinna optimeerimine. Mille poolest need pinnad optimeerimist vajavad? Millise hinnangu annate praegusele pinnale õpilase kohta?

Vastab haridusnõunik
Anita Kikas

Võru linnas on koolivõrgu korraldamine ja seeläbi pindade optimeerimine olnud pikk protsess, mis sai alguse juba 2004. aastal, kui Võrusoo Põhikool liideti Võru I Põhikooliga. 2007. aastal alustati Võru Vene Gümnaasiumi ümberkorraldamist põhikooliks ning kuna vene keelt kõnelevate laste arv vähenes kiiresti, lõpetati 2010. aastal Võru Vene Põhikooli tegevus ning õpilastele leiti võimalus õpinguid jätkata teistes koolides. 2011. aastal ei avatud Võru Kesklinna Gümnaasiumis enam 10. klassi ning 2013. aastast on see kool põhikool – Võru Kesklinna Kool.

2015. aastal lõpetasid tegevuse Võru 1. Põhikool ja Võru Kreutzwaldi Gümnaasium. Võru Kreutzwaldi Gümnaasiumi gümnaasiumiosa baasil moodustati Võru Gümnaasium. Võru Kreutzwaldi Gümnaasiumi põhikooli osa ja Võru I Põhikooli õpilaste baasil moodustati Võru Kreutzwaldi Kool. 1. septembril 2015 anti Võru Gümnaasiumi pidamine üle riigile.

2016. aastal alustati Võru Kesklinna Kooli rekonstrueerimisprojekti koostamist, millega kaasnes nõue vaadata üle nii

Võru Kesklinna Kooli kui ka linna koolide kasutuses olev pind. Oleme läinud kaasa riigi suundadega, et korraldada kogu koolivõrk ning oleme näidanud eeskuju, kuidas seda mõistlikult teha. Koostöös Haridus- ja Teadusministeeriumi ning Võrumaa Kutsehariduskeskusega korraldasime ümber täiskasvanuhariduse mittetatsionaarse õppe, mille tulemusel alates 1. septembrist 2020 antakse täiskasvanute gümnaasiumiharidust Võrumaa Kutsehariduskeskuses.

Oleme vaadanud kriitilise pilguga üle koolide kasutuses oleva pinna ning püstitanud eesmärgi pindu optimeerida. Siiski peame tunnistama, et võetud eesmärgid käivad kohati üle jõu ning ei ole vastavuses päris eluga. Õpilaste erivajaduste tõttu oleme teinud ruumilisi ümberkorraldusi väikeklasside ning üks ühele õppe õpilastele õppe korraldamiseks. Oleme suurendanud hoonete ja ruumide ristkasutust ning otsinud rakendust pindadele, mis kooli käest vabanevad. Näiteks Võru Kesklinna Kooli kõrval asuvasse endisesse töökotta, mis kooli kasutusest välja läheb, on plaanitud rajada loomemaja ettevõtlust alustavate loomeettevõtjate töökohaks.

ELUKESTEV ÕPE

Tartu Ülikooli väarikate ülikooli esimene õpituba Võru maakonnas

Sel aastal laiendas Tartu Ülikooli väarikate ülikool oma tegevust Võrumaale. 21. oktoobril toimus Navi seltsimajas Võru maakonnas esimene Tartu Ülikooli väarikate ülikooli õpituba.

Sügissemestri esialgses planeeritud õppekavas on tulnud teha muudatusi.

Soovides kaitsta väarikate ülikoolis osalejaid koroonaviirusega nakatumise eest, otsustas Tartu Ülikool, et sel sügissemestril toimuvad väarikate ülikooli rahvarohked loengud tavapärasest erinevas formaadis. Saab vaadata videoloenguid ning osaleda koolitustel ja õpitubades väikestes rühmades.

Avaloengus tegi veebi vahendusel ettekande professor Irja Lutsar. Pärast videoloengut oli mobiilses arvutiklassis digioskuste täiendamise õpituba.

„Tänavapäeva kiiresti muutuv maailmas peame me kõik uusi teadmisi omandama. Ta-

Tartu Ülikooli väarikate ülikooli esimene õpituba Navi Seltsimajas.

Foto: Kertu Pehlak

kistustele vastu seistes säilitagem uudishimu kõige vastu, mis meid puudutab. Meeleolukat

kooliaastat!“ soovis SA Võrumaa Arenduskeskus juhatuseliige Tiit Toots. Samuti avaldas

ta heameelt väarikate ülikooli maakonda toomise üle ning tunnustas korraldajaid.

Tartu Ülikooli väarikate ülikooli Võrumaa projektijuht Ülle Tillmann tervitas õppijaid ning soovis neile vastupidavust ja kehtvat uudishimu elukestva õppe kujundamisel.

Väarikate ülikool on täiendusõppe vorm, kus akadeemilistel loengutel käsitletakse praktilisi ning silmaringi laiendavaid teemasid. Uuel aastal kavandatakse Võru maakonnas loengud korraldada iga kuu kolmandal kolmapäeval.

Loengutele on oodatud üle 50-aastased aktiivsed huvilised, keda huvitavad nüüdisaegse ühiskonna probleemid, uuemad teadussaavutused, põnevad kultuuriotsused ning kes ei pelga üheskoos ka mõtteid vahetada.

Väarikate ülikool alustas oma

tegevust 2010. aastal Pärnus ja Tartus. Nüüdseks on tegevus laienenud Tallinnasse, Kursaares, Narva, Türi, Valka, Keilas ja Võrumaale. Tartu Ülikooli väarikate ülikoolis on üle 2000 õppija.

Tartu Ülikooli väarikate ülikool Võrumaal paikneb Navi seltsimajas. Osaleda saab ainult ette registreerimisega.

Tartu Ülikooli väarikate ülikooli õpituba Võru maakonnas toimus täna Haridus- ja Teadusministeeriumi, Tartu Ülikooli, Võru Vallavalitsuse, Navi Seltsimaja ja SA Võrumaa Arenduskeskuse koostöös.

Lisainfo:
Ülle Tillmann,
TÜ väarikate ülikool
Võrumaal projektijuht
Telefon: 513 5043
E-post:
ulle.tillmann@gmail.com

KULTUURIRETK

Mu liin – mu kiil

Suvi läbi – täpsemalt 13. juunist 30. augustini – seisib iga päev kell 11 Võru uuel ja uhkel keskväljakul erkollase hõltsiga tüüp. „Mu liin, mu kiil“, oli hõlsti peale kirjutatud.

Kokku 38 vabatahtlikku olid suvi otsa kohal ning valmis oma linna ja iseenda tegemisi selles linnas tutvustama. Omas keeles – võru keeles. Või võro keeles. Või võru keelen. Või võro keeleh...

38 eri tausta, eriala ja elukogemusega inimest, kes samal ajal on kõik muhemonusad jutuvestjad. Nii nagu erinevad üksteisest rääkijad, on erinevad ka nende lood. Niipea, kui „kohustuslik osa“ – linna saamislugu ja keskväljak – on „tehtud“, kalduvad muusikud muusikasse, loodusinimesed loodusesse, keeleinimesed kirjandusse ja

keelelistesse nüanssidesse. Elukutseline sannanaanõ räägib saunalugusid, meditsiiniõde haiglatest-arstidest-patsientidest, priitahtlike pritsimeeste tegevusele pühendunu pritsib päästeameti lugusid. Käsitöö ja aianduse fänn oskab kuulajate tähelepanu juhtida mõnele erilisele taimel või taiesele ... Need kõik on Võru, Võrumaa ja tema inimeste lood. Keskmiselt kaks korda suve jooksul käis igaküsimise platsil peal.

Umbes 850 tuli kuulajaid suve peale kokku. Selgus, et kuuludused võrukate ettevõtmisest on kodumaast kaugemalegi jõudnud.

Lisaks võrokeelsetele giidituuridele toimusid juulis ja augustis nädalavahetustel eestikeelsed

Võru – linn, mis räägib lugusid #justSEEvõru
Kohtume järgmisel suvel!

#justSEEvõru linnatuurid, millest võttis osa 15 vabatahtlikku jutuvestjat, kes rääkisid oma Võru linna lugu. Ka need pälvisid tähelepanu ja kiidusõnu.

Laupäeva, 7. novembri hommikul said kõik suvised vabatahtlikud tänu Võru Instituudi, Võru linnavalitsuse ja Võrumaa Arenduskeskuse toele hommikukohviks kokku. Räägiti sellest, mis hingel – Ivari Padari tahaks, et keegi võtaks kiiresti eest nõukogude aja ettevõtete lugude korjamise (enne kui hilja!), Ele Pedassaare käest saime teada, et Võru võiks olla nii Eesti kuum- kui ka külmapealinn, Kadri Laube tutvustas põgusalt lõõspillide hingeelu, Eve Vinn Ingli kodu, Tiit Raud rääkis oma versiooni Võrumaal populaarse lause „Aigu om!“ saamisloost. Muusikalisi üllatusi ja sama ajal

Mitmekümnest suvisest vabatahtlikust jutuvestjast said 7. novembril Võru Instituudi saali tulla umbes pooled. Korraldajad võivad aga kinnitada, et ka teine pool neist on sama rõõmus!

Foto: Triinu Laan

hingekosutust pakkusid Osula laulunaised ja Jan Rahman.

Üks on kindel – järgmisel aastal jätkatakse! Võrokeled on lahked jagama umma luku umast liinast! Kui keegi tahab

punti tulla või kui keegi teab veel mõnda head võrukeelset jutupuhajat soovitada – anna teada meilile ulvi.mustmaa@gmail.com või astu sisse ABZ Reisisse!

Ku kokko saami, sös kõnõlõmi!

Ulvi Mustmaa,
võrokeelsete linnaekskursioonide korraldaja

KUU PILDIS

Võrus avati Kagu-Eesti esimene autonoomsel elektrivarustusel töötav tankla

7. novembril avati Võrus Kagu-Eesti esimene autonoomsel elektrivarustusel töötav n-õ kriisitankla, mis tähendab, et Rāpina maantee ääres asuva Terminal Oili Võru teenindusjaama tööd elektrikatkestused ei takista.

Linnapea Anti Allase sõnul oli tal au osaleda Terminal Oili tankla avamisel Rāpina maantee ringil. „Kui linn investeerib piirkonda, siis investeerivad sinna ka ettevõtjad. Südame tegi soojaks arendajalt tulnud tänu ning tunnustus, et Võrus käivad asjad kiiresti ja arengule aidatakse linnavalitsuse poolt päriselt kaasa,“ sõnas linnapea. „Lisaks saime ka tankla, kust nüüd on võimalik elektrikatkestuse korral kütust tankida. Aitäh!“

Foto: Ullis Guth

ÜMBERKORRALDUSED

Loometalgud „Loome koos homse Võru linna“ lükati edasi

Koroonaviiruse hooga leviku tõttu otsustas Võru linnavalitsus 14. novembril toimuma pidanud lühikesed loometalgud „Loome koos homse Võru linna“ edasi lükata.

„Soovime kaasa aidata olukorra kiirele normaliseerumisele ja seetõttu lükkame ürituse edasi järgmise aasta jaanuari,“ selgitas arendusjuht Tiina Hallimäe.

Registreerunute kontaktandmed on salvestatud. Kui soovid ürituse kohta veel infot, siis palun kirjutada meiliaadressil siim.meeliste@voru.ee.

TUNNUSTUS

Võru maakonna aasta isa aunimetuse pälvis Einar Oimet

8. novembril Võru Kandles toimunud isadepäeva kontsertaktsusel andis Võrumaa Arenduskeskuse juhatus liige Tiit Toots kätte Võru maakonna aasta isa tiitli viie lapse isale ja kaheksa lapselapse vanaisale Einar Oimetile.

Taotluse anda Einar Oimetile Võru maakonna aasta isa aunimetust esitasid tema lapsed Marit Oimet, Katri Oimet, Prita Oimet, Laura Alla (neiupõlvnimega Oimet) ja Hippe Oimet.

Lapsed iseloomustavad oma isa järgmiselt: „Meie isa on suurepärase isa ja toetav abikaasa meie emmele. Isa on alati meie jaoks olemas, julgustanud ja abistanud meid kõiges. Lugematu arv kallistusi, muinasjutude lugemisi, esinemistel ja võistlustel kaasa elamisi. Isa positiivne hoiak enda ja meie pere tegemistesse on süstinud ka meisse hoolivust ja ettevõtlikkust. Meie isa on ka suurepärase vanaisa – lapselapsed kutsuvad teda taa-duks. Kui taadu külla tuleb, siis on lastel suunurgad kõrvuni ja käed pikas, et saaks juba sülle joosta. Kui meil õdedega on oma toimetused, siis taadu hoiab alati heameelega lapsi ja me teame, et meie lapsed on südamest hoiatud. Meie jaoks on „issi“ igal aastal aasta isa.“

Peale selle on Einar hinnatud kolleeg ASis Barrus ning pere kõrval panustab ta ohtralt SA Maarja Küla ning Eriolüm-

Võru maakonna aasta isa 2020 Einar Oimet koos perekonnaga.

Foto: Margus Muts

pia Eesti ühenduse tegemistesse. Sageli mõlemat korruga, sest Maarja Küla sportlased on ka eriolümpia liikumisse kaasatud.

Tänavu esitati Võru maakonna aasta isa aunimetusele kokku 11 kandidaati. Kontsertaktsusel esinesid Parksepa laste-

aia mudilased Maire Posti juhendamisel ning tantsurühmad Hopser ja Kabujalakased Anne Tolk juhendamisel.

Aasta isa tiitlit on Võru maakonnas välja antud 2005. aastast.

Kristi Vals, SA Võrumaa Arenduskeskuse kultuurispetsialist

HEATEGEVUS

Ingel koos kingisooviga.

Foto: Andres Raudjalg/Maxima

Inglipuul ootavad täitmist Võru laste jõulusoovid

Ka tänavune väga erakordne aasta läheneb lõpule ning enam pole mägede taga pühadeaeg koos saabuva rõõmuga jõuluvana kingikotist. Samas on meie hulgas lapsi, kel ühel või teisel põhjusel soovitud kink võib unistuseks jääda. Just neile lastele mõeldes kogusid Maxima ja Eesti Lasterikaste Perede Liit kokku laste soovid üle kogu Eesti – koostöös linnavalitsusega ka 46 Võru lapse kingisoovi.

„Juba 17. novembril paigaldatakse Inglipuu ka Võru Maxima kauplusesse,“ lausus heategevusprojekti Maxima-poolne eestvedaja Janne Laik. „Nii saab Võrus olla isiklikuks ingliski 46 lapsele.“

Igal Inglipuu sedelil on kirjas lapse nimi, vanus ja kingisoo. Heategevusliku ettevõtmise kauaaegne patroon lauljanna Gerli Padar paneb inimestele südamele, et kui keegi on võtnud puult kingisoovi, siis võimaluse korral soetaks ta kingi kas kohe või järgmisel poeskäigul ning annaks selle kaupluse infoletti.

„Nii saame olla kindlad, et kõik kingid – olgu selleks mõni mänguasi, arendav mäng, koolitarve või ka soe riideese – kenasti soovijate kätte jõuavad,“ lisas ta.

Nagu Võrus, jõuavad laste kingisoovid 17. novembrist 8. detsembrini Inglipuudele linnades ja valdades üle Eesti – kokku saavad head inimesed osta jõulukingi ja olla isiklikult ingliski 2000 lapsele. „Sealjuures on nende hulgas ka 500 last, kellel peres vendi-õdesid kokku neli või enamgi,“ lisas Janne Laik.

Kingisoovi täitmiseks pole vaja teha muud, kui valida Inglipuult lapse jõulunistust ning jätta seejärel ostetud kingitus, võib ka pakkimata, poe infoletti või kassasse. Ka võib soovitud kingi ise valmistada ning tuua see tagasi just sellesse Maximasse, kust kingisoovi võetud.

Gerli Rand,
Inglipuu projekti koordinaator

TASUB TEADA

Kogemuskohatumised kodumaale tagasipöördunutele

Integratsiooni Sihtasutus korraldab kodumaale tagasi pöördunutele kogemuskohatumisi, mis toetavad neid sinise eluga paremini kohanemisel. Üle Eesti toimub alates tänava oktoobrist tulev aasta jaanuarini 28 kohtumist.

Kohtumistel jagatakse teiste tagasipöördunutega kogemusi ning pakutakse vajalikku teavet ja tuge. Teavitamiseks on loodud Facebooki leht Tagasipöördujate Klubi Kogemuskohatumised, kus on osavõtjate registreerimise vorm ja kohtumiste ajad ning kohad.

Teavet kohtumistest saab ka Integratsiooni Sihtasutuse veebilehelt: <https://www.integratsioon.ee/tagasipöördujale>.

Heino Nurk,
Jõgeva, Põlva, Tartu, Valga ja Võru maakonnas kohtumiste korraldaja

ANALÜÜS

Noortegarantii tugisüsteemi võimalused

Oktoobris lõppes katseprojekt „Noortegarantii tugisüsteemi arendamine ja testimine“, mille eesmärk oli toetada mitteõppivaid ja mittetöötavaid noori vanuses 16 kuni 26 eluaastat.

Aastatel 2018–2020 ellu viidud projekti käigus võeti ühendust 600 noorega vanuses 16–26 eluaastat, kellest 44 soovis abi ja tuge oma karjääri otsuste tegemisel. Lisaks said tuge iseseisvalt pöördunud noored.

Kontaktivõttudega sai selgeks, et 30–50 protsenti Võru linna noortest õpivad, töötavad või elavad välismaal. Ligi 15 protsenti nimekirjas olevatest noortest ei soovi veel tööle minna, kuna kasvatavad väikelast.

Igas seires oli 8–10 noort, kes on soovinud abi. Tuge on vajatud sobiva haridusasutuse ja eriala valikul, töötuna arvele võtmisel, abi tööotsingutel. Noored, kes on välismaalt naasnud ja püüavad siinsete oludega taas kohaneda, on vajanud infot võimaluste kohta. Tuge on saanud noored lapsevanemad, sest laste kõrvalt tööle minna ning sobivate tööaegade töökohta ei ole lihtne leida.

Sageli ei tea noored, milliseid kohalikke ja riiklike toetusi ning teenuseid on neil õigus

saada. Kahjuks on sageli puudu lähedaste toetus ja abi ning noored vajavad mitmekülgset tuge alates elukoha leidmisest, völanõustamisest kuni sotsiaalsete oskuste õppimiseni.

Katseprojekti lõppedes on tekkinud selge arusaam, millised on kitsaskohad ennetustöös ja mida tuleb paremaks muuta, et tulevikus oleksid noored rohkem õpingute või töötamisega hoiatavad ja püsiks iseseisvalt

hõives. Samuti on meil ülevaade sihtühmast ja põhjused, miks vajatakse abi ja millised meetmed noorte hõivesse aitamisel on tulemuslikumad. Projekti käigus on olnud väga tähtis roll koostööpartneritel, kes teevad suurepärase tööd ning pakuvad vajalikke teenuseid. Suur tänu Töötukassa Võrumaa osakonnale, Johannes Mihkelsoni Keskusele, noorte Tugilale.

Katseprojekti osalemise

kaudu on saadud väärtuslikke kogemusi edaspidise tegevuse kavandamisel. Võru linn on otsustanud taotleda rahastust projektile „Vunki mano, Võru noored!“ ning jätkata noorte toetamist. Uue projekti raames soovitakse noorte toetuseks lisaks senistele meetmetele pakuda arengutreeneri teenust.

Marina Piirisild,
projekti juhtumikorraldaja

VAHETUD MULJED

Tuge saanud noorte tagasiside (nimed muudetud):

- „Sain enda jaoks palju tuge, et saaksin sealt olukorrast välja, kus ma olin. Olin juba alla andmas, kuid siis kohtusin Sinuga, Sa kuulasid minu muresid ja leidsid lahendusi. Lisaks tööalasele nõustamisele, pean oluliseks, et õpetasid kuidas raha säästa, et saaksin uude kuude minna eelmise kuu summaga, mitte nagu vanasti, et kuu lõpus olid rahad otsas. Tuleb väga palju pingutada ja vaeva näha ning kuulata, mida Sulle räägitakse. Aitäh abi eest!“ (Triinu)
- „10-punkti skaalal 11, väga head ja professionaalsed tööd teed. Aitad nii nõu, kui jõuga, suunad noori parema elu poole.“ (Marek)
- „Ega kui Sa poleks mulle helistanud, siis oleksin siiani lorutanud. Aitäh Sulle!“ (Liina)

TASUB TEADA

Teine sammu on lastud vabaks. Mis muutub pensionile mineja jaoks?

6. novembril jõustusid seadusemuudatused, mille järel muutub raha kogumine teises sambas uuest aastast vabatahtlikuks. Lisaks küsimusele, kas sambas raha koguda või mitte, tekib juurde mitmeid teisi valikuid. Kõik uued võimalused on vabatahtlikud – tahan kasutan, ei taha, ei tee midagi. Pensioni kogumine muutub paindlikumaks ja tekib juurde uusi võimalusi, et endale tulevikuks väärkas sissetulek kindlustada.

Rohkem valikuid pensionieas

Kuigi üldiselt saab uusi valikuid teises sambas kasutada järgmisel aastal, jõustuvad mitmed pensioni väljavõtmist puudutavad muudatused kohe. Kõige olulisem muudatus puudutab pensioni maksmise tingimusi. Kui seni oli pension teistest sambast eluaegne, nagu riiklik vanaduspension, siis nüüd jääb juba inimese enda otsustada, mil viisil oma teise sambasse kogutud raha välja võtta. Lubatud on nii eluaegne kui ka lühiajaline pension, aga ka kogu raha korraga välja võtta.

Eluaegse pensioni saamiseks tuleb sõlmida pensionileping elukindlustusseltsiga. Tähtajalist pensioni pakuvad nii elukindlustusseltsid kui ka pensionifondid fondipensioni kujul. Fondipensioni või ühekordse väljamakse taotlemiseks saab avalduse esitada pensioniregistri pidajale või kontohaldurile.

Eluaegse pensioni puhul ei pea inimese muretsema, et tema teise samba raha ühel hetkel ära kulub ja ta enam teistest sambast pensioni ei saa. Tähtajalist pensioni makstakse aga lepingu sõlmimisel kokkulepitud tähtaja saabumiseni. Pärast seda pension teistest sambast lõpeb. Kui pikale

perioodile teise samba raha tähtajalise pensioni puhul jaotada, saab igaüks ise otsustada. Mida pikem on tähtaeg, seda väiksem on igakuine pension, kuid seda kauem pensioni makstakse ja seda väiksem on oht, et kogutud raha liiga vara otsa saab.

Tähtaja määramisel tuleb tähele panna, et maksusoodustused jõustuvad jaanuaris 2021. Eluaegne pension ja pikk tähtajaline pension, kus tähtaja määramisel on arvestatud, et see oleks vähemalt keskmiselt elada jäänud aastate pikkune, on alates jaanuarist 2021 maksuvabad. Lühemate tähtajaliste pensionide puhul ja kogu summa korraga väljavõtmisel tuleb tasuda tulumaksu 10 protsenti. Uuest aastast ei mõjuta teise samba pension enam ka inimese maksuvaba tulu suurust.

Kui teise sambaga liitunud inimene on juba pensionile läinud või teeb seda veel selle aasta lõpus, kohalduvad talle uuest aastast automaatselt uued maksureeglid. Aga nagu öeldud, sõltub see, kas pensionilt tulumaksu maksta tuleb või mitte, pensioni välja võtmise viisist. Inimese jaoks, kellel on tingimata vaja kogutud raha korraga kätte saada, sõltub tulumaksu suurus sellest, kas ta võtab raha välja veel selle aasta lõpus või uue aasta alguses.

Uuest aastast muutub ka teistest sambast pensionile minemise aeg. Kui seni saab inimene teistest sambast pensionile minna riikliku vanaduspensionieas, siis jaanuarist muutub see pisut paindlikumaks. Pensionile võib siis minna kuni viis aastat varem. 2021. aastal on riiklik vanaduspensioniga 64 aastat, mis tähendab, et teistest sambast

võib siis pensionile minna juba 59-aastaselt. Sõltumata vanusest tekib teistest sambast pensionile jäämise võimalus puuduva töövõimega isikutel ja teise samba väljamaksed neile muutuvad kõik maksuvabaks.

Seega ei tasu inimestel, kes tunnevad, et teises sambas raha kogumine neile mingil põhjusel ei sobi, kuid kellel ei ole vanaduspensioniiikka jõudmiseni enam palju jäänud, enne vanaduspõlve jõudmist oma raha väljavõtmisega kiirustada.

Praegused teise samba pensionärid

Inimeste jaoks, kes juba saavad teistest sambast pensioni, ei muutu vaikumisi midagi. Kõik kokku lepitud fondipensionid ja sõlmitud pensionilepingud kehtivad senisel kujul edasi. Küll kohalduvad neile jaanuarist 2021 uued maksureeglid. Sõltuvalt pensioni saamise tingimustest muutub pension kas maksuvabaks või tuleb sellelt tasuda tulumaksu 10 protsenti.

Kui olemasolev fondipension on määratud liiga lühikeseks tähtajaks, võib selle ka ära lõpetada ja alustada näiteks uut, juba pikema tähtajaga fondipension, mis on tulumaksuvaba. Fondipension lõpetamise järel on lubatud sõlmida ka tähtajalise või eluaegse pensioni leping kindlustusseltsiga, aga ka kogu järele jäänud raha korraga välja võtta.

Pensionileping on sellist liiki elukindlustusleping, millest lihtsalt välja astuda ei saa. Teise samba reformimisel on aga mõeldud kõigi sambaga liitunud inimeste peale ja jõustunud seadusemuudatused lubavad pensionile jäänud inimestel sõlmitud pensionilepingu erand-

korras lõpetada. Kes soovivad pensioni elu lõpuni edasi saada, ei pea midagi tegema. Kelle jaoks on aga oluline sambast lahkumine, siis pensionilepingu ülesõlmimise avaldust saab kindlustusseltsile esitada 2021. aasta 1. jaanuarist 31. märtsini. Pensioni maksmine jätkub siis veel augusti lõpuni, seejärel leping lõpeb ning selle tagastusväärtus makstakse välja septembris 2021.

Oma vajadused ja võimalused tuleb hoolega läbi mõelda

Enne teises sambas valikute tegemist tasub läbi mõelda, millised on vanaduspõlves inimese sissetulekud ja kas need kehtivad elu lõpuni. Selle põhjal saab hinnata, kas teise samba pension võiks olla eluaegne või võib siin rahulduda tähtajalise pensioniga või selle raha sootuks korraga välja võtta.

Kui vanaduspõlveni pole enam kaua jäänud, aitab pensioni suurust muu hulgas tõsta pensionile minemise edasilükkamine.

Otsuste tegemiseks tasub ammutada lisainfot pensionikeskuse veebilehelt www.pensionikeskus.ee ja Sotsiaalkindlustusameti pensionilehelt www.pensioniplaan.ee.

Kertu Fedotov,
Rahandusministeeriumi
kindlustuspoliitika osakonna nõunik

ENNETUSTEGEVUS

Kontrolli suitsuanduri säilivusaega!

Suitsuandur on enamikule Eesti inimestest vaikne kaaselanik, kellele tuleb tähelepanu pöörata vähemalt kord kuus. Nimelt siis, kui on aeg nuppu vajutades veenduda seadme valvelolekus. Niikaua, kui andur toimetab pealtnäha korrektselt, ei oska kahtlustadagi, et kätte on jõudnud aeg seade välja vahetada.

Pane tähele! Kui andur on sama vana kui tema kohustuslikkuse nõue – aastast 2009 –, siis on selle ette nähtud eluiga juba ületatud.

Vananenud suitsuanduri tundlikkuse kahaneb ja see ei pruugi tulekahju suitsule reageerida piisavalt kiiresti.

Tegelikult ei pruugi anduri häire üldse rakenduda. Seda isegi siis, kui kontrollnuppu vajutades näib kõik toimivat. Elektroonikakomponendid vananevad ja riknevad ning sestap on neil nagu toidudainetelgi oma „parim enne“. Samuti kahandab andurite töövoimet niiskus, aja jooksul ladestunud tolm, putukate tegevus ja muud keskkonnamõjud.

Selleks, et saada infot laes oleva anduri eluea kohta, tu-

leb see ettevaatlikult alla võtta ning uurida tagaküljel asuvat peenikest kirja.

Eri tootjate seadmetel võib olla erinev eluiga, tavaliselt on see seitse kuni kümme aastat.

Töökorras suitsuandur peab olema igas kodus, sest õnnetus ei hüüa tules, kuid töökorras suitsuandur hoiatab tuleõnnetuse eest juba varakult.

Infot koduse tuleohutuse tagamiseks saab veebilehelt www.kodutuleohutuks.ee.

Kui soovite, et päästjad tuleksid teile koju nõu ja jõuga appi tuleohutusküsimusi lahendada või on lähedastel muresid ohutuse teemal, registreerige tasuta nõustamine päästeala infotelefonil 1524.

Riivo Mölter,
Lõuna päästeteeskuse
ennetusbüroo nõunik

Viis enam levinud viga elektriradiaatori valimisel

Jahedate ilmade saabudes soovitakse üha enam osta koju või suvilasse sobiv lisakütteseade, mis toad soojad hoiab. Samas tehakse valiku langetamisel vigu, mis hiljem rahakotti, kodu või tervist võivad kahjustada.

Elektriradiaator on üldjuhul kõige lihtsam, kiirem ja mugavam kütteseade, mille soetamise ja paigaldamisega saab iga täiskasvanu ise hakkama, harilikult pole selleks vaja kohale kutsuda elektrikut või paigaldamise eest lisaraha maksta. Samuti on see kergesti kättesaadav seade – elektriradikaid leidub ehituspoodides kõikjal üle Eesti.

Aga lihtsuses peituvad ka teatavad ohud. Elektrikauged inimesed ei oska sageli nende peale üldse mõeldagi.

Alljärgnevalt anname ülevaate, milliseid vigu elektriradiaatori valimisel kõige sagedamini tehakse ja mille järgi võiks tegelikult oma valikut langetada.

1. Elektrivõimsust peab olema piisavalt

Kui elektriradiaatoritega soovitakse kütta kogu maja, tasuks enne tarbimiskoha peakaitse võimsus üle täpsustada ja veenduda, et seda jagub elektrikütteks piisavalt. Kindlasti ei tohiks siinkohal unustada ka kodumasinaid ning neid seadmeid, mis vaid mõnikord kasutuses on, kuid koos toimides „korgid välja lülitavad“. Liiga võimsa radiaa-

tori ja muu kodutehnika koos kasutamise korral võib seadmete ülekooormus kogu hoone elektrisüsteemile saatuslikuks saada.

Valiku tegemisel võiks arvestada, et näiteks paljudele suvilatele omase 16-amprise peakaitsme puhul kulub ühele 2 kW radiaatorile üksi juba keskmiselt 10 amprit ning muude majapidamiseseadmete lisandumisel tekibki juba ülekooormus. Sel juhul võib osutuda vajalikuks osta võrguettevõttelt ampreid juurde. Lisaks peakaitsme suurendamisele tuleks kindlasti kontrollida, kas hoone elektrijuhtmed on piisava ristlõikega ning peavad vastu suuremale võimsusele. Liiga peenikesed juhtmed võivad kergesti üle kuumeneda ja see on juba päris ohtlik.

2. Suure ruumi kütteks liiga väike radiaator

Enamasti just raha kokkuhoiu eesmärgil valitakse suure ruumi kütteks sageli liiga väikese võimsusega radiaator, mis pannakse täisvõimsusel tööle. Tulemus on see, et ilma vähimagi puhkusega kütteseade lihtsalt väsis ära ja lakkab töötamast.

Radiaatori valimisel tasuks eeskätt arvestada rusikareeglina 30 W kuupmeetrile (ruumi pikkus x laius x kõrgus). Näiteks tavakõrgusega (2,5 m) tuppa, mille mõõdud on 4 m ja 5 m (ruumala seega 50 m³) sobib hästi 1500 W radiaator. Uuemates, hästi soo-

justatud majades saab hakkama ühe astme võrra väiksema võimsusega kütteseadmega.

3. Valik tuleks teha akende, mitte tubade arvu järgi

Sageli pannakse igasse tuppa üks küttekeha ning loodetakse sellega toad soojaks saada. Üldjuhul saabki, aga soojus on üsna ebaühtlaselt jaotunud seal toas.

Õige oleks valida kütteseadmed toas olevate akende arvu järgi. Radiaatorid peaksid asuma akende all, nii saab vältida talvist vee kondenseerumist aknaklaasidele ja tekitada soojakardina, mis aitab soojakadu vältida. Seega võiks ühe 2000 W radiaatori asemel paigaldada kahe akna korral pigem kaks 1000 W või kolme akna korral kolm 750 W radiaatorit, sest energiatarve selgest märgatavalt ei kasva.

4. Nn nutikaid radiaatoreid ei tasu karta

Kuigi nutikate elektriradiaatorite ja nende juhtimise võimalused on viimastel aastatel märkimisväärselt kasvanud, kardetakse neid vahel keerukana tunduva juhtimise tõttu. Tegelikult ei ole ka Eestis toodetavate elektriradiaatorite juhtimine mobiilipärgi sugugi keeruline. Radiaatori seadistamine või väljalülitamine telefonis pakub vaid mugavust ning kontrollivõimalust. Näiteks Keilas toodetavate elektriradiaatorite puhul saab

mobiilirakenduse kaudu seadistada temperatuurirežiimi või jälgida elektrienergia tarbimist. Samas on soovi korral ka nutikaid radiaatoreid võimalik nupust sisse ja välja lülitada ning sobivat temperatuuri reguleerida.

Soodsamasse hinnaklassi kuulub lihtsama, mehaanilise termostaadiga radiaator, mis seisab jalgadel. Mõnevõrra hinnalisem on elektroonilise termostaadiga nutikas radiaator, mida saab ka seinale kinnitada ja mobiili abil juhtida.

5. Nutikalt tarbides saab 40% küttekuludelt kokku hoida

Nüüdisaegsed elektriradiaatorid lükkavad ümber müüdi, et nendega kütmine on kallis ja energiakulukas. Tänapäevased seadmed on väga efektiivsed ja nende kasutegur on 98–99%. See tähendab, et pea kogu võrgust tarbitav elektrienergia muundatakse küttekehas sojuseks. Lisaks on Soomes tehtud uuringute kohaselt nutika juhtimise abil võimalik küttekuludelt kokku hoida isegi kuni 40%.

Andres Meresmaa,
Asi Ensto Ensek elektrivaldkonna ekspert

* Nõuandeid jaganud Eesti ainus nutikate elektriradiaatorite ja elektriautode laadijate tootja Ensto Ensek on tehnoloogiaettevõtte, mis kuulub rahvusvahelise kontserni Ensto Grupp ning tegutseb elektriseadmete ja -tarvikute valdkonnas.

PÄÄSTEAMET

KONTROLLI
KA SUITSUANDURI
SÄILIVUST!

PARIM ENNE:
MÕÖDUMAS

KODUTULEOHUTUKS.EE

ANDURI ELUIGA VAATA
SEADME TAGAKÜLJEL!

LINNARUUM

Tükike Itaaliat Võru keskväljakul

Rahvusvahelisel linnade päeval, 31. oktoobril avati korraga kaheksas Eesti väikelinnas osake näitusest „Plats! Väärikas kahanemine. Kaheksa linna“, mis pidi sel kevadel esindama Eestit maailmakuulsal Veneetsia arhitektuuri biennaalil. Videosilla abil jõudis näitus korraga otse-ülekanadena Võrru, Elva, Raplasse, Rakverre, Kuressaarde, Tõrva, Valka ja Põlva.

Kuna kevadel tükikest Võru linnast Itaaliasse ei saanud viia, toodi hoopis tükike Itaaliat Võrru.

Võru keskväljakul toimunud Veneetsia arhitektuuri biennaali Eesti ekspositsiooni näituse avamisel anti videosilla kaudu edasi Võru linna tervitused, millele järgnes linnapea seltsis ringkäik Võru keskväljakul.

Elavat itaalia muusikat esitas Tommaso Primavera. Võimalus oli osta Uma Meki kaubamärgiga n-ö itaaliahõngulisi tooteid. Kauplemas olid Sulbi kohvik, Pindi veinitalu, Veinimäe talu, Jaaniraotu talu, Uue-Saaluse veinitalu, Uma tetti, Ilumäe talu, Kõrgemäe talu, Nopri talumeierei ja Jõenidu talu. Valio Võru juustutööstus tutvustas Võrus toodetud itaaliapärasest juustu Gran Regale. Avaüritu-

Näitus „Plats! Väärikas kahanemine. Kaheksa linna“ Võru keskväljakul.

Foto: Aigar Nagel

se külastajatele pakuti pitsaampse.

Reeder Keeltekoool õpetas itaaliakeelseid sõnu ja väljendeid ning rääkis keeleõppe põhitõedest ka laiemalt. Koos giid Ulvi

Mustmaaga otsiti Itaaliat/Veneetsiat Võru linnast.

Veneetsiasse rahvusvahelise publiku ette jõuab näitus tuleval kevadel. Võru keskväljakul on näitus avatud 20. novembrini.

Linnapea Anti Allas hoiab käes Võrus toodetud itaaliapärasest juustu Gran Regale.

Foto: Marianne Mett

HUVITAV TEADA

- Näitus „Plats! Väärikas kahanemine. Kaheksa linna“ keskendub kahanevate linnade elukeskkonna kvaliteedi parandamisele. Avati see korraga Tõrvas, Põlvas, Valgas, Raplas, Võrus, Kuressaares, Elvas ja Rakveres, mille linnaväljakud on valminud viimastel aastatel „Eesti Vabariik 100“ arhitektuuriprogrammi „Hea avalik ruum“ raames. Näituse autorid on Jiri Tintera, Kalle Vellevoog, Garri Raagmaa, Martin Pedanik ja Paulina Pähn.
- Näituse autorite sõnul on rahvastiku kahanemise põhjused globaalsed, kuid tagajärjed lokaalsed. Üks viis, kuidas selle nähtusega võidelda, on keskenduda elukvaliteedi parandamisele ning kohatunnetuse ja -identiteedi tugevdamisele. Kvaliteetsel linnaruumil on selles võitluses suur roll ning selle heaks saavad linnad ja arhitektid väga palju ära teha. Kaheksa näitust aitavad teadvustada arhitekti võimalusi, ent ka vastutust elukeskkonna kvaliteedi eest seismisel ja selle parandamisel.
- Näitust korraldab Eesti Arhitektuuri-keskus ja partner on Eesti Arhitektide Liit. Näitust toetavad Kultuuriministeerium, Rahandusministeerium, Eesti Kultuurkapital, Rakvere linnavalitsus, Rapla linnavalitsus, Võru linnavalitsus, Valga linnavalitsus, Elva linnavalitsus, Põlva linnavalitsus, Saaremaa linnavalitsus, Tõrva linnavalitsus ja Balti kultuurifond.

ETTEVÕTLUS

Uma Meki suurlaat kolis üle ajaloolisele turuplatsile

Uma Meki suurlaat toimus sel aastal esimest korda Võru linna keskväljakul – kohas, mis juba ajalooliselt on täitnud linna turuplatsi ülesannet.

11. korda peetud laadal kauplesid peamiselt Vana-Võrumaal ja selle lähiumbruses kasvatatud talutoodangu väärindajad, aga pakuti ka toiduga seotud eesti- ja joogikaup ning mahe- ja ökotooteid, mis valmistatud vä-

hemalt 50% eestimaisest toorainest.

Kui varasematel aastastel on Uma Mekki korraldatud Võru spordikeskuses, siis koroonaviiruse leviku ohu tõttu peeti see esimest korda väljas. „See oli meile paras õppetund – ei teadnud, millele rõhku panna, samuti seda, milline tuleb ilm,“ tunnistab projektijuht Kaire Rätsep.

Kartustest hoolimata läks uues olukorras toimunud laat igati korda. „Väga meeldiv koge-

mus, mis võiks saada traditsiooniks. Tagasiside oli positiivne, oli õhku ja oli ruumi. Enam läks esmatarbekaup, tuldi näiteks suitsuliha või sõira ostma, emotsioonist olid seekord tagasihoidlikumad,“ võttis suurlaada korraldamisel esimest korda osalenud Rätsep nähtu ja kogetu lühidalt kokku.

Uma Meki suurlaada toimikond tänab linnavalitsust toetuse eest ja rõhutab, et esmajoones võeti tänavuse laada korraldamine

ette ettevõtjate soovil. „Praeguses olukorras on laat meie ettevõtjatele väga vajalik, kusagil peab ju oma kaupa müüma,“ sõnas Rätsep. Vaata ka: <https://umamekk.ee/suurlaat>.

Ulis Guth

Suurlaada melu ajaloolisel turuplatsil – Võru keskväljakul.

Foto: Anneli Ott

Vana-Võromaa suitsusaunu saab nüüd broneerida visitvoru.ee lehel

Online-broneerimiskeskond annab kiire ülevaate suitsusaunadest, vabadest aegadest, võimaldab mõne klikiga tellida sauna ja selle eest ka maksta. Mugavamaks ja kiiremaks on muutunud suitsusauna kogemuse tellimine endale sobival ajal, meelepärase ettevõtja juures. Suitsusaunade online-broneerimiskeskonna leiab Visitvoru veebi alevahelt.

Oma talu suitsusauna kombinatsiooniga kutsuvad tutvuma, saunamõnused nautima ja end argimaailmast välja lülitama Mooska talu, Sepa talu, Tiku Puhkemajad, Hämsaare Puhketalu, Uhtjärve Ürgoru Nõiaariik, Ööbikuoru Villa, Päivora talu, Vabaduse talu, Kivioru suitsusaun ja Ärni suitsusaun.

Mul on äärmiselt hea meel, et meie piirkonna suitsusaunade omanikud on avatud uutele innovatiivsetele võimalustele. Praeguses muutunud turismi- maailmas on üha tähtsam kon-

taktivaba ja kiire suhtlemine. Piiratud reisivõimalused on süvendanud huvi tagasi-juurte-juurde-elamuste, privaatsuse ja uute teadmiste kogemise vastu – just seda kõike võimaldab meie kultuuripärandi, suitsusaunade ja suitsusaunakombestiku,

online-broneerimiskeskond, kus isegi ajal on aega – aigu om.

„Savvusannah käimine om alati turgutus nii iholõ ku hengele, köödüs ummi esivanõmbide ja vahtsidõ, viil sündümädägi põlvkondiga. Hindä sisse kaehtamine. Ja nüüd taa vahtsõnõ interneti ilm

jätt rohkõmp aigu sannah käimises. Sannasõbra saava parhilla esi hindäle mõnõ silmäpilguga pasli- gu savvusanna ja sannaõ kinni panda, rahagi är massa. Mooska taloh om jo paar kuud taad proovitu ja sannalidse omma rõõmsa: är om jäänü hulka uutmist ja kirju vaihtamist,“ kõneleb Mooska talu saunanaine Eda Veeroja.

2014. aastal kanti UNESCO maailma vaimse kultuuripärandi esindusnimekirja Vana-Võromaa suitsusaunakombestik. Suitsusaun, lõunaesti keeles savvusann, on tänapäevalgi Vana-Võromaal ja Setomaal igapäevases kasutuses. Suitsusaun on tuntud eelkõige pesemise kohana, aga põliste kohalikele peredele on saunaga seotud olulised kombed, uskumused, tavad ja oskused. Saun on sageli tervendaja ja hingepide. Suitsusaun on elustiil.

Kadri Moppel, SA Võrumaa Arenduskeskus turismikoordinaator

Foto: Kaisa Äärmä

VÕRU LAAT

20.11.2020, kell 09.00-16.00 Võru keskväljakul.

Müügil toidu- ja tööstuskaubad, talukaubad, käsitöö ja vanavara.

Info tel. 5805 1915

OLETE OODATUD!

27. novembril kell 9–15
Võru keskväljakul.

NOVEMBRIKU LAAT

Info: tel
5661 8707

VÕRU talvefestival 2020

LINNA KESKVÄLJAKUL L, 5. DETSEMBRIL kell 10

IV VÕRU TALVINE TANTSUPÄEV

PEREPÄEV „VALGUS VÕIDAB“

VÕRU LINNA JÕULULAAT

10.00 TALVEFESTIVALI AVAMINE

Võru Päevakeskuse kava "Tants kui elu nautimine"

11.00 PEREPÄEVA tervitus. Jõuluvanade ansambli kontsert

11.30 Laste pooltund

12.00 Tantsude õpituba laadalaval

12.30 Esinemised laadalaval

13.00 Tantsude õpituba laadalaval

13.30 Esinemised laadalaval

14.00 Rahvatantsuansambel „Tarvanpää“ kontsert Võru Kandles

16.00 IV TALVISE TANTSUPÄEVA ühistantsimine keskväljakul

17.00 Võru Lastefestival üllatab. Artistic Flow Studio TULESHOW

PEREPÄEV "VALGUS VÕIDAB" kutsub kella 10–15 jõuluvanadega lustima, meisterdama, lõkkes halbu mõtteid põletama, miniloomaaeda lambaid ja kitsi paitama

www.voru.ee www.vorukannel.ee www.vorufolkloor.ee

Korraldajad:

Toetajad:

Võrumaa Tantsu- ja Muusikakeskus

Koostööpartnerid: Võru Pensionäride Päevakeskus - Võru Kunstikool - Võrumaa Kutsehariduskeskus

VÕRU LINNA JÕULULAAT

5. detsembril kell 10.00 - 15.00
Võru linna keskväljakul ja selle ümbruses

Valik rahvuslikku käsitööd, omavalmistatud tekstiil- ja tarbeesemeid, maitsvat kraami taluköögist ja palju muud kaupa!

Oma toodanguga on kaupleva oodatud väiksemad ja suuremad ettevõtted, FIE-d, õpilasfirmad ja eraisikud

LAADALE REGISTREERUMINE JA INFO
Margus Külm
margus@vkk.edu.ee
+372 522 6374

RAHVATANTSUANSAMBEL TARVANPÄÄ

KONTSERT

VIRUST VÕRUNI

5. DETSEMBRIL KELL 14.00

Pilet 5 eurot
Piletid müügil SA Võru Kandle kassas
rohkem infot www.vorufolkloor.ee

TARVANPÄÄ SELTS

Tantsime õues!

MTÜ Võru Folkloorifestival koos sõpradega korraldab laupäeval, 5. detsembril Võru IV talvise tantsupäeva. Sel erilisel aastal on talvine tantsupäev osa Võru talvefestivalist. Pär(mu)s-tantsu pealinn Võru kutsub kõiki tantsuhuvilisi osalema tantsuõppel ja ühistantsimisel. Tulla võib suurema või väiksema rühmana, aga ka üksinda.

„Kogu rehendus“ – 15 tantsu

Osalemiseks ei pea olema tantsulövi ja kõiki tantsu oskama, sest samal päeval saab kahe õpitoa tantsudega tutvust teha, et õhtusel ühistantsimisel õpitut nautida ja teistele näidata. Kõigi 15 tantsu õppimiseks tuleb osaleda kahe tantsuõppe pooltunnis. Kui 15 tantsu tundub palju, siis on ju hea teada, et ühistantsimisel „kogu rehendus“ tegema ei peagi.

Päev täis tegevust

Päev Võru keskväljakul algab kell 10 talvefestivali avamisega. Festivalile annavad hoo sisse tarmukad päevakeskuse liikmed, kes kinnitavad oma kava „Tants kui elu nautimine“, et tantsus peitub võluvägi.

Kuuldused Võru festivalist on kohale meelitanud isegi jõuluvanad. Lapsedki ei saa eemale jääda õues lustimisest.

Keskpäeval algab esimene tantsude õpipooltund, kus kõik soovijad saavad tutvust teha ühistantsudega, st umbes pooltega neist. Ülejäänud tantsude samme seatakse kell 13. Kahe tantsutoa vahele jääb võimalus hinge tõmmata, vaadates esinejaid.

Tantsukink Virumaalt

Kella 14ks seame sammud Kandlesse. Selleks ajaks on jõutud lastega lustida, tantsu õppida, end kohaliku maitsva toiduga turgutada, jõuluvana kingikotti kinkigi koguda ning on paras hetk lasta end kositada.

Kandle saalis pakuvad külakosti virulased – muinaseestlaste linnuse järgi nime saanud 75. hooaega tantsiv rahvatantsuansambel Tarvanpää. Tarvanpää toob Võru Viru väge ning jagab tantsurikkuse ilu, võlu, lusti ja rahu. Selle kogemiseks tuleb pisut kukrut kergendada – kontserdi pilet maksab viis eurot.

Kontserdil „Virust Võruni“ on pealtvaatajatel võimalik heita pilk Tarvanpää juhendajate esi-

* VÕRU *

PÄRIMUS
TANTSU
FESTIVAL

mestele mõtteradadele, millest pool aastat hiljem, 1. mail, põimub kokku Rakvere Teatris aset leidv juubelkontsert.

Tarvanpää on üks Eesti vanimaid rahvatantsuansambleid, Virumaa tunnusmärk.

Tarvanpää teatakse kui Rakvere omakultuuri hoidmise kantsi, esimese meeste tantsupeo korraldajate ja kindlasti ka kui rahvatantsuansambli, millega on mingil moel seotud pea iga Rakvere elanik.

Praegu tegutseb Tarvanpää seltsis kümme tantsurühma 150 tantsijaga mudilastest veteranideni. Tantsurühmi juhendavad viis tantsuõpetajat ning mentorina on neile abiks Maie Orav. Maie Orav alustas tantsuõpetaja tööd 1968. aastal ning tema elutööks võib lugeda üle-eestilise tuntuse saavutanud rahvatantsuansambli ülestöötamist.

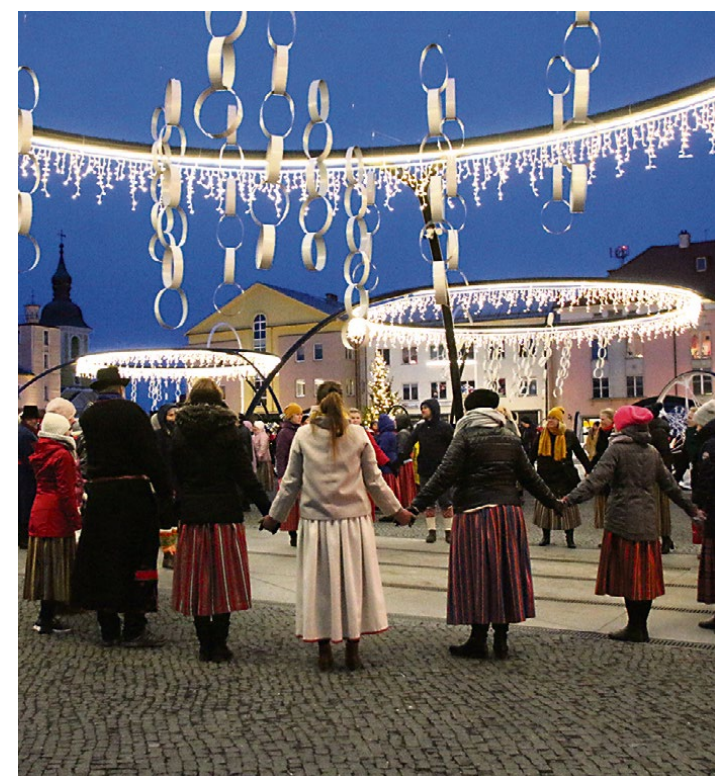
IV ühistantsimine

Laval nähtust ja kogetust inustunult on paslik kell 16 üks korralik talvine tantsupidu keset linna maha pidada ning kogemuse võrra rikkamana suviseks pärimustantsu festivaliks valmistuma asuda.

Tantsuhuvilised perekonnad, sõpruskonnad, töökaaslaste rühmad, laulukoorid, tantsurühmad, võimlejad, seltsides ja ühingutes tegutsesjad, sülelapsed emade-isadega, vanavanemad lapselastega – tulge end näitama, teisi vaatama, koos lustima. Mida rohkem meid on, seda toredam, rõõmsam, värvilisem õues tantsimise laupäev saab.

Tantsupäevale registreerumine ja täpsem teave: www.vorufolkloor.ee.

Epp Vana,
talvise tantsupäeva korraldaja

Hetk mulluse tantsupäeva ühistantsimisest õhtuhämaruses.

Foto: Marianne Mett

EESKUJU

ALGUS LK 1

Aasta kooli Võru Gümnaasiumi edu kujundanud lood

Lapsest saati koolidirektoriks saada unistanud edukas kooliõpetaja Karmo Kurvits koos kooli elusa maskoti kass Johannesega.

Iga õppeaasta alguses toimuv fotoaktsioon. Tänavu jagati kõigile koolipere liikmetele õhupallist punane süda, kõik klassid moodustasid südamed ning need jäädvustati droonifotole.

30. oktoobri hommikul, kui ETV „Terevisioon“ Võru Gümnaasiumist eetrisse jõudis, tegi linnapea Anti Allas Facebooki järgmise postituse: Uhke! Võrukaten võime olla rõõmsad ja rahul.

Palju õnne, AASTA KOOL – Võru Gümnaasium!

Elagu ja edenegu Võru!

Võru linna ja kogu piirkonna arenguks on ülioluline, et meil on selline head haridust, nüüdisaegset õpikeskkonda ja mitmekülgseid arenguvõimalusi pakkuv kool Võru linnas. Tänu sellele saavad võimekad noored südamerahuga jätkata oma õpinguid kodukohas ega pea juba pärast põhikooli lõpetamist siit lahkuma ja minema suurtesse keskustesse. Just selliste noorte haridustee pikendamine kohapeal suurendab kindlasti ka tõenäosust, et vähemalt osa neist pöördub pärast õpingute lõppu tagasi kodukohta elu eest vedama. Me vajame teid!

Võru Gümnaasiumi valimine Eesti aasta kooliks on suur tunnustus kõigile, kes viimastel aastatel on erineval kombel kooli arengusse panustanud. Olete teinud suurepärast tööd, aitäh teile!

Laineid lõõnud muusikaline etendus „Grease“.

Kooli rahvatantsurühm Hopser.

Fotod: Võru Gümnaasium

ETLUSVÕISTLUS

XIX Adsoni-nimelisele luulelugemise võistlusele esitati 32 videoklippi

1999. aastast elavalt peetud võru luuletaja Artur Adsoni nimeline luule etlusvõistlus korraldati tänavu videoklippide vormis, mis rikastas luuleesitust filmilike võttemelementide poolest.

32 võrukeelse võistlustöö hulgast tunnistas hindamiskogu luulelugemisvõistluse üldvõitjaks Hipp Saare ja Eliisabet Raju esitatud-lavastatud Evar Saare luuletuse „Sadra mõts“.

Videoid vaatasid hindava pilguga Võrumaalt pärit näitleja Lauli Otsar, Uma Lehe peatoimetaja Jan Rahman ja Võru Instituudi projektijuht Triin Nagel, kelle sõnul oli suur üllatus näha nii paljusid noori, kes tahavad ja oskavad võru keeles luulet lugeda ja – veel nii hästi.

„See, kui suure hoolega olid etlejad oma klipid teinud, tegi südame soojaks ja andis julgust uskuda võro keele püsimisse. Et tuli teha veel eraldi kategooria, kus võtsid mõõtu lapsed koos vanavanematega, näitab, et võro keelele on elujõudu. Palju luuletusi oli metsast – ühiskondlikult tähtsa teema kohta avaldati arvamust võrukeelse luule kaudu.“

Lauli Otsari sõnul oli tal ka väga tore näha, et võro keelt hoi-

takse perekondades. „Ja videotega oli nähtud palju vaeva – oli monteeritud, taustamuusikat pandud ja eraldi riideid ehk kostüüme tehtud,“ kiitis Võrumaalt pärit näitlejanna.

Loeti väga erinevaid luuletusi, aga teemade poolest kerkis esile mets ja puud ning kõige popimaks osutus Artur Adsoni luuletus „Vahetund“ (loeti kolmel korral) ja Leila Holtsi „Siili jogurtisüümise lugu“. Artur Adson oli ka kõige enam valitud autor seitsme luuletusega.

Esitust hinnati viies alajaos.

Kõik luulelugejad ja nende juhendajad said tänutähe ja olid oodatud 6. novembril Võrus kultuurimajas Kannel peetud omakultuuriõhtule, kus näidati ka parimaid videoklippe.

Tänavuse võistluse tulemusel lõi Võru Instituut Youtube'i keskkonda Sanna Trubaduuri nimelise kanali, kus on näha kõik võistluse esitused.

Etlusvõistluse korraldas Võru Instituut, raha andis Eesti Kultuurkapital, toetasid AS Lõuna Pagarid, AS Rõpina Paberivabrik, Võru linnavalitsus ja Võro Selt VKKF.

Tiia Allas,

Võru instituudi projektijuht

Youtube'i video luulelugemisvõistluse üldvõitjaks tunnustatud Hipp Saare ja Eliisabet Raju esitatud-lavastatud Evar Saare luuletusest „Sadra mõts“.

Võitjad eristusjagude kaupa

- Põlvest põlve**
Joanna Kokmann (Räpina Ühisgümnaasiumi 3.b kl) luges koos **Rainer Rahasepaga** tema kirjutatud luuletust „Ku lää mõtsa“.
- Lasteaed – 1. klass**
1.-2. koht **Mirtel Mägi** (5 a, Põlva Pihlapuu lasteaia keelepeasarühm), esitatud luuletuse „Sügüse supp“ kirjutasi tema õpetajad **Helle Ehasalu** ja **Pille Kaarsalu**, ning **Katarina Möttuse** (1. kl) ja **Marleen Läniku** (3. kl, mõlemad Mõniste Koolist) esitatud „Kodutii“, juhendas Asta Pazuhanitš.
- 2.–4. klass**
Kert Lumi, **Jaanika Voitka**, **Emili Taaberi** (Võru Kesklinna Kooli 4.b kl) koos Kristi Valsiga esitatud Leila Holtsi „Siili jogurtisüümise lugu“, mille videoks saamist juhendas Kristi Vals ja Kaie Püvi.
- 5.–9. klass**
Hipp Saare (TÜ, ajalugu) ja **Eliisabet Raju** (Käapa Kooli 8. kl) esitatud Evar Saare lugulaul „Sadra mõts“ – esitus tunnustati ka võistluse üldvõitjaks. Teine võitja oli **Hindrik Saar** (Osula põhikool, 5. kl), kes esitas ema Mariko juhendamisel ema kirjutatud luuletuse „Põllumiis Ants“.
- 10.–12. klass**
1.–2. koht **Armas Kuninga** (Vastseliina Gümnaasiumi 12. kl) loetud Leila Holtsi „Unõnäoilim“ ja **Aadi Parhomenko** (Tartu Treffneri Gümnaasiumi 11.d kl) loetud Artur Adsoni „Varjuliste puie all“.

TUNNUSTAMINE

Kultuurkapitali Võrumaa ekspertgrupp kutsub üles esitama maakondlike aastapreemiade kandidaate

Kultuurkapitali Võrumaa ekspertgrupp ootab hiljemalt 20. novembriks maakondlike aastapreemiade väljaandmise ettepanekuid või taotlusi.

Preemia kultuuripärl 2020

Preemiaga tunnustatakse kunsti-, rahvakultuuri- ja spordivaldkonnas inimeste tööd ning innustatakse erialast pühendumist.

Kultuuripärl kandidaadiks võib esitada Võrumaal tegutsevaid füüsilisi isikuid, kes on 2020. aastal maakonna kultuuri- ja spordielu edendamisel silma paistnud.

Elutööpreemia

Pikaajalise loomingu- või spordialase tegevuse ja valdkonnas arengusse panustamise tunnustamiseks annab ekspert-

grupp igal aastal välja ühe elutööpreemia. Preemia eraldatakse füüsilisele isikule.

Ekspertgrupi aastapreemiad

Aastapreemiatega tunnustatakse Võrumaa kultuuri- ja spordivaldkonnas silmapaistnud isikuid või saavutusi, et ergutada kultuuri- või spordielu arengut maakonnas. Kandidaate võivad esitada

kõik füüsilised isikud ja organisatsioonid. Ettepanekut anda preemia riigiasutuste või -organisatsioonide töötajatele tööülesannete täitmise eest teha ei saa.

Ettepanek või taotlus peab sisaldama:

- lühikest kirjeldust kandidaadi loomingulistest või sportlikest saavutustest;

- kandidaadi tutvustust ja andmeid (nimi, isikukood, aadress, telefon, e-post);
- esitaja kontaktandmeid.

Esildised palume saata e-posti aadressile vorumaa@kulka.ee.

Võrumaa ekspertgrupi raha jagamise kord: <https://www.kulka.ee/ekspertgrupid/vorumaa/raha-jagamise-kord>.

Lisainfo:
Diana Juss, Võrumaa ekspertgrupi kontaktisik
tel 529 6190

HARIDUS

Võru Kesklinna Kool on ettevõtlik kool

Võru Kesklinna Kool pälvis ametlikult baastaseme ettevõtliku kooli tiitli, mida saame uhkusega kanda alates 1. jaanuarist 2021 kuni 2023. aasta lõpuni.

Mis on „ettevõtlik kool“?

„Ettevõtlik kool“ on haridusprogramm, mis on aitab integreerida ettevõtlikku õpet kooli ellu, et suurendada laste edukust tulevases elus. Kiiresti arenevas maailmas peame suutma õppijaid ette valmistada töökohtadeks, mida veel ei ole olemas, tehnoloogia te kasutamiseks, mida pole veel leiutatud, ning õpetama neid lahendama probleeme, mida me ei oska veel ettegi kujutada.

Ettevõtlikkust toetavate tegevuste kaudu arenevad laste oskus teha hästi tööd koos teistega, positiivsed väärtused ja hoiakud, enesekindlus ja enesehinnang. Kui anda õpilasele endale vastutus oma õppimise või ka mõne ürituse korraldamise eest, siis kasvab tema iseseisvus, vastutustunne ja suhtlemisoskus. Kooli spetsialistide kaasamine arendab arusaama tööelust ja kogukonnast.

Mida oleme teinud?

Meie kooli missioon on elus toimetuleva kõlbeliste väärtustega inimese kujundamine. Selle nimel oleme ajakohastanud kooli õpikeskkonda, päevakava ja tundide ülesehitust. Meile on oluline õpilaste, õpetajate ja lapsevanemate koostöö.

Ainetevahelised lõimitud projektid

Igal õppeaastal saavad õpilased osaleda õppeaineid lõimivates projektides. Nii on võimalik saada uusi teadmisi ning rakendada neid mitmes aines korraga. Näiteks sel õppeaastal saavad õpilased osa alljärgnevatest

projektidest: 1. klassid teevad katseid Heureka päeval, 2. klassidel valmib veebiraamat loomade, kolmandikel valmib Eesti lastekirjanike ajatelg, 4. klassid osalevad prügiprojektis „Leitud asjade muuseum“, 5. klasside õpilased uurivad koolitoitu, 6. klassid loovad oma minifirmad, 7. klassid lähevad raamatuga reisima, kaheksandikud ja üheksandikud teevad loovtööd. Selline projektitöö annab nii õpilastele kui ka õpetajatele hea võimaluse teha head meeskonnatööd.

Osaluskohvik

Sel sügisel korraldas õpilasesindus esimese kooli osaluskohvikut, kus kõigil 6.–9. klasside õpilastel oli võimalik öelda oma mõtteid kooli arengukava väljatöötamiseks. Koos arutati koolivormi, pika vahetunni tegevuse, säästliku koolikeskkonna, nutiseadmete kasutamise, uue loovtöö korra ja 75-minutilise tunni teemadel.

Osaluskohvikute teemade valiku, ettevalmistamise, läbiviimise ning kokkuvõtete tegemise eest vastutas täiel määral õpilasesindus ja sai sellega suurepäraselt hakkama.

Töövarjaks käimine

Et valmistada noori ette tulevaseks tööeluks, toimuvad koolis töövarjupäevad. Igal 6.–9. klassi õpilasel on ülesanne leida teda huvitava ameti esindaja, kelle töövari ta saab ühel päeval olla. 1.–5. klasside õpilased külastavad samal ajal erinevaid Võru linna ametiasutusi.

Meie õpilasi on korduvalt vastu võtnud Lõuna-Eesti haigla, Võru lasteaia, Võru Noortekeskus ja Võru Kuperjanovi pataljon. Häid partnereid selles projektis on palju. Õpilaste ja

Ettevõtliku kooli meeskond – Võru Kesklinna Kooli juhtkond ja õpetajad.

Foto: Arvo Meeks / Lõuna-Eesti Postimees

asutuste tagasiside töövarju päevale on olnud positiivne.

Laat

Laada traditsioon on hea näide kooli ja kodu koostööst. Kooli kevadlaad sünib kogu koolipere koostöös ning on avatud linna rahvale. Alklasside õpilased müüvad kodus valmistatud küpsiseid, 4.–5. klasside õpilased saavad kaubelda mänguasjadega, 6.–7. klasside õpilased osalevad laadal oma minifirmadega. 8. ja 9. klassid tegelevad laada korraldusliku poolega.

Osa laada tulust läheb alati ka heategevuseks.

Muusikalid

Võru Kesklinna Koolil tuleb sel detsembril välja juba seitsmes koolimuusikal. Sel korral koostöös Võro Instituudi ja Võru Muusikakooliga. Etenduv muusikal „Koolin om umbööl mõna“ on teadaolevalt esimene võrukeelne lastemuusikal.

Eelmise muusikali „Vaeslaps ja talutütar“ eest pälvisime „Ettevõtliku kooli“ parimate praktikate konkursil Edu ja Tegu teise koha.

Sel sügisel koostasime sisehindamise aruande ettevõtliku õppe standardi hindamiseks koostöös Võrumaa Arenduskes-

kusega. Selle tulemusena vastab kool ettevõtliku õppe kriteeriumitele kõigis olulistes koolielu puudutavates valdkondades ning kool saab õiguse kasutada ametlikult baastaseme ettevõtliku kooli nimetust alates 1. jaanuarist 2021 kuni 31. detsembrini 2023.

Täname kõiki lapsevanemaid ja partnereid, kes on meie tegevuses, ettevõtmistes ning projektides toeks ja abiks olnud.

Kaare Lill,

Võru Kesklinna kooli direktor

Anu Koop,

Võru Kesklinna Kooli huvijuht

- **Haridusprogramm „Ettevõtlik kool“** andis tänavu 17 haridusasutusele esimese astme kvaliteedimärgise ehk baastaseme ja viiele koolile teise astme ehk hõbetaseme. Võrumaal sai lisaks Võru Kesklinna Koolile baastaseme kvaliteedimärgise ka Kuldre Kool.

- **Ettevõtliku Kooli ning Ettevõtliku Lasteaia märgise kasutamise õiguse saavad** need koolid ja lasteaia, kelle õppeasutus vastab ettevõtliku õppe kriteeriumitele olulistes lasteaia ja koolielu valdkondades.

- **Kuidas saab lapsevanem aidata kaasa, et laps oleks ettevõtlikum?** Iga pere saab ka kodus toetada lapse ettevõtlikkust. Selleks on ettevõtliku õppe infovoladikud mõned soovitusel:
 - Andke neile kodus ülesandeid ja kohustusi ning toetage neid selles tegevuses.
 - Olge positiivne, pöörates ebaõnnestumised ja vea õppimiskogemusteks.
 - Küsige nende arvamust ja kaasake neid otsuste tegemises.
 - Julgustage neid kogema uusi asju – see ei pea alati maksma raha.
 - Aidake arendada nende ideid, mis on seotud nende huvide, annete ja võimetega.

TUNNUSTUS

Võrumaa Arenduskeskus tunnustas maakonna säravamaid haridustöötajaid

Läinud kuul tänas ja tunnustas SA Võrumaa Arenduskeskus juhatuse liige Tiit Toots maakonna säravamaid haridustöötajaid.

Esialgselt pidi tunnustusüritus toimuma galavastuvõtuna, kuid terviseriskide maandamiseks ja maakonnaüleste kontaktide vähendamiseks otsustati suures formaadis haridustöötajate tunnustusüritus asendada laureaatide külastusega nende töökojal.

Võrumaa Arenduskeskuse juhatuse liige ja haridusspetsialist külastasid laureate nende koolides ja lasteaiades ning andsid kätte tänukirja, meene, lilled ja käsitöötordi. Muusikalist meelelahutust pakkus Andreas Pall kitarril.

Tänukirjaga peetakse meele ka kõiki teisi tunnustamiseks esitatud kandidaate. Nominentide tänukirjad on toimetatud kohalikesse omavalitsustesse, kes

juba ise saavad tunnustamiseks sobivaima aja valida.

Võru maakonnast jõudsid sel aastal üleriigilisele haridustöötajate konkursile Ilme Hoidmets Värskas Gümnaasiumist (aasta gümnaasiumiõpetaja) ja Cathlen Haugas Urvaste Koolist ja Lüllemäe Põhikoolist (aasta põhikooli aineõpetaja), kes valiti ka Eesti parimaks aasta põhikooli aineõpetajaks.

Maakonna haridustöötajate tunnustamine sai teoks tänu Haridus- ja Teadusministeeriumi ja Võrumaa Arenduskeskuse koostööle.

Kertu Pehlak,

SA Võrumaa Arenduskeskuse haridusspetsialist

Võru maakonna parimad haridustöötajad 2020. Pildilt puudub Andres Breidaks.

Foto: Kaisa Äärmaa

Võru maakonna 2020. aasta haridusvaldkonna parimad

- **Aasta lasteaiaõpetaja** – Raina Karu (Parksepa Lasteaed)
- **Aasta klassiõpetaja** – Elle Tikkop (Värskas Gümnaasium)
- **Aasta klassijuhataja** – Andres Breidaks (Parksepa Keskool)
- **Aasta põhikooli aineõpetaja** – Cathlen Haugas (Urvaste Kool)
- **Aasta gümnaasiumiõpetaja** – Ilme Hoidmets (Värskas Gümnaasium)
- **Aasta huvihariduse õpetaja** – Üllar Salumets (Lusti Lasteaed)
- **Aasta tugispetsialist** – Sirli Pikk (Haridus- ja Noorteameti õppenõustamisteenuste osakond (Rajaleidja) Kagu-Eesti büroo)
- **Aasta õppeasutuse juht** – Katrin Martinfeld (Antsla Gümnaasium)
- **Aasta hariduse sõber** – Eva Tuusis (Rõuge Lasteaia hoolekogu)

NOORSOOTÖÖ

Noortekeskuse sügishooaeg on alanud

Noortekeskuses käib taas vilgas tegevus. Kuigi olime vahepeal suletud, oleme täiustanud vaba aja veetmise võimalusi.

Laumängudest on meil nüüd väiksematele kauplemis- oskust lihviv Farmeri mäng ja üle 14 aasta vanustele Cashflow, et saada riskivabalt käsi valgeks teel finantsmaailma. Teisipäeviti saab noortekeskuses tegeleda kunsti ja keraamikaga. Anname koos noortega panuse heategevusse ja voolime vähihaigetele lastele vaprushelmeid. Toimub juturing, kus räägime, milline on olnud meie päev, milliseid tundeid see meile tekitas ja kuidas me oma tunnetega toime võiksime tulla.

Tänu Võru linna ja Keskonnainvesteeringute Keskuse projektile „Kalandusalase teadlikkuse tõstmine...“ toimuvad kord kuus kalastusringid. Õpitubades saab teadmisi püügivahenditest, nende kasutamisest ning avardada silmaringi vee- kogude ja neis elavate kalade kohta.

Tulemas on koolitus, kuidas hoida ja luua kontakti, koolitaja on näitleja ja muusik Margo Mitt. Koolituse kohta jagame infot Facebookis.

Noorsootöö nädalal, 23. novembril toimub Võru valla noortekeskustes töötajate vahetus. Sellel päeval on meie noortekeskuses uued noorsootöötajad, tulge tutvuma Mari, Katriine ja Kirsikaga. Gitliniga saab kohtuda Sõmerpalus, Margega Vastseliinas ja Kaisa on Kose noortetoas.

Projekti „Täna huviline, homme tegija“ toel on noortekeskuses leidnud kodu Playstation 4 ja mõned mängud. Projekti toel sai toimuda ka Võru linna noorte organiseeritud ning väga menukaks osutunud Kesköököss. Projekti raames muutub noortekeskus 27.–28. novembril telemajaks ning toimub meedialaager. Loomulikult on meil telemajas oma filmimeeskond, mis koosneb operaatoritest, valgustajatest, režissöörist, helieksperdist ja grimmikunstnikest. Julgemad saavad au esineda kaamera ees või intervjuuerida skandaalseid inimesi. Teeme ühe ööpäevaga sellise saate, mis teeb ka õhtustele uudiskanalitele silmad ette! Laager hakkab 27. novembril kell 16 ja lõpeb 28. novembril kell 17. Registreerida saab

end laagrisse noortekeskuse Facebooki loodud ürituse kaudu.

Projekti „Täna huviline, homme tegija“ rahastab haridus- ja teadusministri kinnitatud ning Haridus- ja Noorteameti elluviidav Euroopa sotsiaalfondi kaasrahastatud programm

„Tõrjutusriskis noorte kaasamine ja noorte tööõhvevalmiduse parandamine“.

Võru noorte Tugila julgustab noori pöörduma oma igapäeva muredega, et koos leida sobiv lahendus.

Armas noor või lapsevanem, võta julgelt ühendust Tugi-

laga, kirjutades e-posti aadressil tugila@vorunoortekeskus.ee.

Infot leiad ikka meie kodulehelt www.vorunoortekeskus.ee ja Facebooki ning Instagrami lehelt.

Gitlin Kütt,

MTÜ Võru Noortekeskus juhataja

Hetk 18. Võru Kesköökössu pallilahingust.

Foto: Robi Zuts

Kesköököss tõi kokku üle 300 noore

23. oktoobril korraldasid Võru noored ja noortekeskuse noorsootöötajad 18. korda tänavakorvpallivõistluse Kesköököss. Üritusel käis rekordiline arv noori - üle 300. Pealtvaatajad saavad võtta osa mängudest ja loosimistest, mille auhinnad panid välja meie sponsorid. Eelmistel aastatel kuulsaks saanud vabavõistlus osutus ka sel aastal väga populaarseks nii pealtvaatajate kui ka mängija-

te seas. Tänavuse ürituse juht oli tuntud artist Daniel Levi Viinalass.

Nagu eelmisel aastal, avati üritus suure avasõuga, kus esinesid Daniel Levi ja tantsutrupp ShowStep. Õhtu jätkus pingeliste mängudega ning mängude vahel lahutasid meelt tantsutüdrukud.

Südantsoojendav oli saada osalejatelt ja publikult positiivset tagasisidet, et teeme õiget asja ning ürituse korraldus

on aina paremaks ja kvaliteetsemaks muutunud.

Suur kummardus ürituse toetajatele, oleme südamest tänulikud teile, et usaldate ja toetate meid!

Täna ka oma meeskonda ja kõiki abilisi, kes ürituse toimumisele kaasa aitasid!

Suur-suur aitäh kõigile ning kohtume juba 2021. aastal!

Emil Aništšenko,
Kesköököss 2020 projektijuht

Kesköököss 23. oktoobril Võru spordikeskuses

TULEMUSED

Noorem vanuserühm

- I koht – SHOOTERS (Andris Smorodin, Markus Post, Kevin Urb, Roland Mikson),
- II koht – QUATTRO KARISTAJAD (Rasmus Sillaste, Karl Krillo, Christopher Horn, Egert Suvi,
- III koht – LAMMUTAJAD (Roven Ilves, Andri Pilv, Gregor Vendla, Regon Pihu).

Toetajad

MSA Elekter OÜ, Võru linn, Rauameister, Georgi hotell, Tere Piim, Eesti Korvpalliliit, Club Tartu, ADexpert OÜ, Kubija hotell-loodusspaa, Võru Noortekeskus, Leeri Lillesalong, Ränduri külalistemaja pubi, Magaziin, Võru Tavand, Amerlon OÜ, Eesti Punane Rist / Estonian Red Cross, Pizza Olive, Võru Seeder OÜ, Värska Originaal, Coop Võru, Väimela Tervisekeskus, Võru noorte Tugila, Maanteeamet, Haridus- ja Teadusministeerium, Haridus- ja Noorteamet.

Vanem vanuserühm

- I koht – UBA (Kaupo Altsaar, Steven Kabanen, Raiko Ramul, Taavet Palmiste,
- II koht – KOBE (Ken Urbanik, Ervin Ranna, Richard Jögi, Kaspar Süvaorg),
- III koht – HIRVENPUBI (Karl Pöder, Mihkel Ader, Arlet Raha, Kurmet Kaldaru).

KORVPALL

Foto: erakogu

Põlva-Võru korvpalli ühisliiga tänavune tšempion – Parksepa SK/Võru.

Parksepa SK/Võru korvpallurid võitsid Võru-Põlva ühisliiga

24. oktoobril peeti Parksepa Põlva-Võru meeste korvpalli ühisliiga otsustavad kohamängud. Finaalmängud, mis pidanuks toimuma kevadel, ent eriolukorra piirangute tõttu edasi lükati, said põneva lahenduse.

Finaalis kohtusid hooaja kaks edukamat: põhiturniiri puhaste paberitega läbinud Röpina spordikool ja Parksepa SK/Võru, kel oli kirjas kaks kaotust. Mõlemad võistkonnad olid finaalsiks kohale toonud oma parimad.

Finaalmäng kujunes tiitlivääriliste meeskondade vääriliseks vastasseisuks. Võitja selgus alles lisaajal, mille lõppedes krooniti tulemusega 90 : 83 meistriks Parksepa SK/Võru.

„Saime jagu viimaste aastate Põlvamaa korvpalli valitsejast Röpina SK-st, kes veel mõned hooajad tagasi mängis edukalt Eesti meistrivõistluste esiliigas. Põlva-Võru ühisliiga tehti omal ajal eesmärgiga, et kummaski maakonnas oleks rohkem tugevaid mängu. Selle eesmärgi turniir täitis,“ lausub Parksepa Spordiklubi esimees Kalev Palo.

Kolmanda koha mängus alistas Roofix 74 : 62 Kanepi vala meeskonna. Ühisliigas mängis

Parksepa SK/Võru koosseis:

Phil-Benjamin Paju, Gregor Reinberg, Juss Jürisaar, Elari Laine, Roland Mikson, Robert Peterson, Markus Post, Tanel Zupsman, Taavi Leok, Egert Suvi, Martin Kulberg, Mirko Märdimäe, Rael Kalmus, Allan Hallik, Joosep Pöder, Arto Kivioja, Karl Krillo, Rasmus Sillaste, Tanel Kimask, Hindrek-Taavet Taimla, Treenerid Kalev Palo ja Udo Saidla.

kokku kümme meeskonda, neli Põlvamaalt ja kuus Võrumaalt.

Oktoobri lõpus algas Valgas ka väikeste poiste, U11 (MAKRO) uus hooaeg. Parksepa SK/Võru teenis kaks võitu ja ühe kaotuse.

21. novembril Võru Spordikeskuses toimuva Võrumaa meeste korvpallimeistrivõistluste finaalmängus on tiitlit kaitsva Parksepa SK/Võru vastaseks Forega Logistics.

Ulis Guth

21. novembril Võru Spordikeskuses

Võrumaa meeste korvpallimeistrivõistluste kohamängud

- Kell 14 viienda koha mäng Antsla SK - Pühajõe
- Kell 15.30 kolmanda koha mäng SK Urveste – KK Rõuge
- Kell 17 esikoha koha mäng Forega Logistics – Parksepa SK/Võru

JUDO

Harjutamine teeb meistriks – Rei judolaager Sulbis

Koolivaheajal korraldas Võru judoklubi Rei Sulbis vööõppimise laagri, kus osales üle 30 lapse.

„Õppisime kollast, oranži ja rohelist vööd. Oli väga intensiivne õpe, iga päev harjutasime matil viis tundi, lisaks veel õhtused terminoloogia õppimised,“ rääkis klubi juhataja esimees Enno Raag. Eksami tulemusena sai klubi juurde kaks rohelist, 11 oranži ja 10 kollase vöö kandjat. Õnne kõigile ja suurt tahtmist edasi harjutada! „Ükski judotehnika ei saa kunagi päris selgeks, harjutamine teeb meistriks,“ sõnas Raag.

Treenerite Ivar Rosenbergi ja Ants Tiido juhendusel toimunud laager, mida toetas haridusministeerium, kestis neli päeva ja oli osalejatele tasuta.

Ulis Guth

Koolivaheajal laagris osalenud judoklubi Rei lapsed ja neid juhendanud treenerid.

Foto: judoklubi Rei

TULE TRENNI!

Teisipäeviti ja neljapäeviti
18:00 - 20:00
VÕRU SPORDIKESKUSE
RONIMISSEINAL

www.ekstreempark.ee Tel: +372 52 13 130

EBATAVALISE SPORDIAASTA LÕPP LÄHENEH HOOGSALT

Igalt pikamaajooksude sarja etapilt sai mälestuseks puslemedali ning kõik 11 tükki kokku kogunud osalejad saavad nüüd uue hooaja ootusaega lühendada põnevat lauamängu mängides.

www.vorumaaspordiliit.ee

Ongi käes koroonaaasta novembrikuu lõpp ning juba mitmendat korda saab alustada sõnadega, et küll see aasta on olnud keeruline. Kuid sel korral saab lisada, et mõnes valdkonnas siiski ka keerulist olukorda arvestades edukas. Nii võib öelda 17. oktoobril lõppenud Võrumaa pikamaajooksude sarja juubelihooaja kohta.

PIKAMAAJOOKSUDE SARJA HOOAEG KUI SPRINT

Kui 2019. aasta sügisel Võrumaa pikamaajooksude sarja 9. hooaja järel järgmisele, nüüdseks lõppenud 10. hooajale mõeldes ei osanud veel keegi arvata, et korraldajate peas eriliseks plaanitud aasta saabki olema väga erinev. Aga kas just selline...

Kokkuvõttes ei saa kurta, sest 12 kavandatud etapist said peetud 11 ning tublimad sõbrad ei lasknud end väga heidutada ka sellest, et need kõik toimusid tavalisest kolme kuu võrra lühema aja jooksul. Kui harilikul aastal algab hooaeg aprilli lõpus ning lõpeb oktoobri keskpaigas, siis sel korral nihkus algus 2. juulile. Õnneks ei läinud käiku virtuaalne versioon, nagu osutus paljude teiste Eesti ja muu maailma rahvaspordiürituste jaoks ainukeseks väljapääsuks.

Otsene seos Võru linnaga oli 11 etapist neljal. Traditsiooniliselt kevadel peetavatest jooksudest pidid täiesti teistesse tingimustesse kolima legendaarne Võru-Väimela maanteejooks ning teine rahva lemmik, ümber Tamula järve jooks. Kui 23. juulil toimunud Väimela jooksul seda vahet väga märgata polnudki, siis 9. septembril oli Tamula järve taga kevadisest väga erinev pilt. Lageda mudamülka asemel kostitas jooksjaid ja kõndijaid taevani kasvanud heina sisse niidetud koridor ning finišisse ei tulnud kedagi, kes oleks oma jalanõud pori sisse ära kaotanud. Aga et siiski liiga kerge poleks, pakkus koormust samal ajal Tamula järvel mõlunenud lohesurfari teerõõmiks puhunud marutuul.

Juba traditsioonilisel ajal, 29. augustil korraldatud Ummamuudu Liina Üüjuusk kordas oma esimest toimumiskorda ning muutis lakkamatu vihmaga Võru linna tänavad jõgedeks. Õnneks suutis ilmataat hea sügisese jooksuilmaga pakkumise oma tegusid tasakaalustada hooaja viimasel etapil, mil tuli joosta Munamäe jalamilt Võru Kubija suusaabaasi. Tuleb välja, et sellest aastast on meenutada mudki peale koroonaa. Ja muidu, eriti hea on hooaega meenutada neil, kes saavad seda teha 11 etapil osalemise eest välja teenitud põnevat lauamängu mängides, sest seal on üks mänguvariante just läbitud etappide meenutamine.

Südame tegi hästi soojaks, kui pärast sarja autasustamist ja enne võistluskeskuse kokkupanekut astus peakorraldaja juurde järgmisel sügisel kooliteed alustav tüdruk, kallistas ning tänas nende aegade jooksude eest. Üks väike žest, mis annab nii palju emotsioone ning kinnitust, et suur töö ei lähe luhta! Need väikesed tüdrukud tänusõnad on paslik edasi anda ka kõikidele teistele, kes vaatamata kõigele need tihedad neli kuud meiega olid! Kõikidele toetajatele ning osalejatele. Suurim tänu kõikidele omavalitsustele, kes koroonaohtu vaatamata avalikke üritusi ei keelanud ning olid hooaja vältel kindlaks toeks!

Väikesed tüdrukud tänusõnad võiksid innustada ka kõiki neid, kes mingil põhjusel jätsid sportliku liikumise tagaplaanile – ootame teid kõiki taas! #sporthoittujohää

KOROONA EI KEELA TEHA HEAD

Koroonaaasta on oma jälje jätanud kõikide spordialade arengusse, eriti tippsporti pürgivatel või seal juba tegutsevate sportlaste jaoks. Ara on sel hooajal jäänud suur osa tiitlivõistlustest, mis ongi peamine motivatsioon ja mõõdupuu kõikidele, kes oma spordialal kõige tõsisemalt tegutsesid.

Ei tohi kahelda, et elu ei jää selliseks ning kuri viirus võidakse või õpitakse sellega koos elama ning seetõttu ei saa lasta noorte ja andekate tippu pürgivate motivatsioonil langeda. Meie maakonnas püüab selles noortele toeks olla Võrumaa Spordi Puhvet, mis on 2015. aasta novembrist paljudel spordi- ja ka kultuuriüritustel väljas olnud ning kerget toitlustust pakkudes kogunud päris arvestatava summa tublimate noorsportlaste tunnustamiseks Võrumaa spordiaasta lõpetamisel. Puhvetiga on käes käinud ka selle aasta 22. novembril juba kuuendat korda toimuv HeaTegevusJooks. Mõnusaal Kubija rajal saab joosta ja kõndida kaheksa või neli kilomeetrit, väiksemad on oodatud mudilaste jooksule. Tehes heateo oma tervisele värskes õhus liikumisega, teed head ka paljudele teistele! Mõnus õhk- ja seltskond on garanteeritud! Jooksu aitavad korraldada Võru Suusaklubi. Orienteerumis-

klubi Võru ning Ekstreempark.

Kuigi selle lehenumbri ilmumise ja jooksu toimumise vahele ei jää eriti palju päevi, võib praeguses elukorralduses selle paari päevaga paljud muutuda. Seega infot heategevusliku jooksu täpse korralduse kohta leiab Võrumaa Spordiliidu kodulehel.

Kõik Võru maakonna spordiklubid on saanud võimaluse tunnustamisele esitada oma parima B-klassi (15–16-aastased) ning A-klassi (17–18-aastased) noormehe ja neiu. Kõiki neid tunnustatakse Võrumaa spordiaasta lõpetamisel ning kogutud heategevuslikust rahast jagatavate stipendiumite saajad valib välja Võrumaa Spordiliidu juhatuse noorte tulemuste ja motiveerituse põhjal. Praeguse kava kohaselt toimub spordiaasta lõpetamine 28. detsembril Võru kultuurimajas Kannel. Täpsemat infot ürituse kohta leiab

ikka Võrumaa Spordiliidu kodulehelt ja sotsiaalmeediakanalistest.

Kui Võru maakonna noorte sportlaste tegemised on sulle südamelehedased ning soovid anda oma panuse, siis lisaks HeaTegevusJooksul osalemisele on võimalik annetusteha ka pangalaenukandega (MTÜ Võrumaa Spordiliidu heategevusliku arveldusarve number SEB pangas on EE641010220248301221, selgitusse kirjutata „Noorsportlaste toetuseks“). Suur rõõm on tõiada, et on juba olemas ka püsiannetajaid. Aitäh!

Ilmselt meie kõikide südames on soov, et järgmisel aastal sellist kokkuvõtet kirjutades ei ole kõige tihedamini meele sõna „koroonaa“. Et nii läheks: püsime terved ja käitume eriti vastutustundlikult nii iseenda kui teiste suhtes. Ükskord alistame selle viiruse niikuini!

22. NOVEMBER 2020

6. HEA TEGEVUSJOOKS

JOOKS, KÕND JA MUDILASTE JOOKS VÕRUMAA TUBLIDE NOORSORTLASTE TOETUSEKS!

INFO JA REGISTREERIMINE: WWW.VORUMAASPORTILIIT.EE

TULEKUL

VÕRU KANNEL Liiva 13, Võru

**Kultuurisündmused
NOVEMBER 2020**

19. novembril kell 19
Pille Pürg „KUTSE JUUBELIKSI!“
(13. mail ärajäänud etendus)
Teatrisaalis. Piletid 16 ja 18 € müügil Piletilevis, Piletimaailmas ja Kandle kassas.
Pille Pürg on meie vaatataid üllatanud juba aastaid oma vaimustavate paroodianumbritega. Seekord tuleb etenduses „Kutse juubeliksi!“ lavale 10 Eesti prominenti. Pille valmistub juba aegsasti oma peoks ja see kõik algab otse vaatatajate pilgu all. Keda kutsuda Eesti kuulsustest, kui lauas on vaid viimased vabad kohad jäänud? See on keeruline ülesanne ja vajab teatripubliku abi. Pille avab nii mõnegi külje ka endast ja räägib, milline ta juubel välja peaks nägema, kes sinna peaks tulema ja keda ta iialgi sinna ei kutsuks – olgu kingitus ümbrikus kui suur tahes.

25. novembril kell 19
KRISTJAN LÜÜS wake-up comedy
„OLLA VÕI OHKIDA?“
Teatrisaalis. Piletid 18 ja 20 € müügil Kandle kassas ja Piletilevis. Laval Kristjan Lüüs. Autorid Mehis Pihla, Birgit Kermes, Kristjan Lüüs ja Karl Kermes.

Võru Kesklinna Kooli uus muusikal Kandle laval

„Koolin om umbõlõ mõnna“ on juba seitsmes muusikal, mis Võru Kesklinna Koolis lavale tuuakse. Samas on ta eriline – teadaolevalt pole maailmas varem ühtegi võrukeelset lastemuusikali tehtud. Nii toomegi Võru Instituudi toel seekord lavale originaalmuusikali, millele teksti kirjutas Contra ning originaalmuusika lõi Piret Rips-Laul. Etenduses mängivad Võru Kesklinna Kooli 7.–9. klasside õpilased ning õpetajad. Muusikali lavastaja on Kaie Püvi, muusikaline juht Maire Nirk ning koreograaf Marianne Jaanson.

Koolipäev ühes tavalises Võ-

rumaa koolis. Tagumise pingi poisid tahaksid lihtsalt päeva õhtusse veeretada, aktiivsemad soovivad midagi korraldada: kas teha oma firma või hoopis korraldada protestimarss koolitoidu muutmiseks. Klassist ei puudu ka õpetaja, kelle suurim soov on üks rahulik ja vaikne koolipäev. Kuid kõik muutub, kui ootamatult tuleb kooli uus õpilane Tallinnast. Kuidas leida ühine keel? Sellest räägibki võrukeelne lastemuusikal „Koolin om umbõlõ mõnna“.

Anu Koop,
Võru Kesklinna Kooli huvijuht

VÕRU KESKLINNA KOOL ESITLEB:
VÕRUKHEELNE LASTEMUUSIKAL
Koolin om umbõlõ mõnna
TEKST CONTRA MUUSIKA PIRET RIPS-LAUL

ETENDUSED VÕRU KANDLES:
14. DETSEMBRIL KELL 17.00 (KUTSETEGA)
15. DETSEMBRIL KELL 18.00

PILET 5 EUROOT
PILETID ON MÜÜGIL KANDLE KASSAS

VÕRU MUUSIKAKOOL
VÕRUKESKNE KIRJUTUS KIRJUTUS, SÕI LADIVA LAULVA
VÕRUKESKNE KIRJUTUS KIRJUTUS, SÕI LADIVA LAULVA
VÕRUKESKNE KIRJUTUS KIRJUTUS, SÕI LADIVA LAULVA

Kultuurikoja galeriis

NÄITUSED

- 22. novembrini on avatud näitus „Eesti disainiauhinnad 2020“. Väljapanek toob avalikkuse ette disainivaldkonna viimase kahe aasta edulood, tutvustades Eesti disainiparemitku.
- Alates 27. novembrist kuni 24. jaanuarini on avatud Eesti kunstnike ühisnäitus „Paus“. Aasta lõpp on aeg, kus vaatame tagasi ja meenutame kõike tehtut, kogutut ning soovime ja planeerime tulevat. Kas paus kannab? Nii küsivad üle Eesti kümned kunstnikud, kes osalevad Vana-Võromaa Kultuurikoja korraldataval näitusel. Näitusel saab näha maali- ja fotokunsti, skulptuure ja graafikat.

Kultuurikoja muuseumis

RAHVAJUTUHOOMIK

- 21. novembril kell 11 tuleb taas tuleb rahvajutuaasta jutuhommik. Mis jutu muuseumiõpetaja Airi seekord kuulajatele räägib, selgub kohapeal. Rahvajutus esinevad võõrad sõnad aitab selgemaks teha koguhoidja Mirja, kes selleks puhuks põnevad esemed muuseumihoidlast välja toob.

AJANÄITAJAD MUUSEUMIKOGUST

- Aasta lõpuni avatud näitusel „Aja näitajad“ saab tutvuda kellade ajaloo ja kellasepa täpsust nõudva ametiga. Muuseumi kogudest on toodud näitusele 133 kella. Nende hulgas on nii kauneid maalitud sihverplaadiga seinakelli, peeneid tasku-uure kui ka praktilisi äratuskelli. Suur hulk kelladest on Võrus 47 aastat kellasepana töötanud Johannes Rannala (1912–1984) kogu kellad, temalt on saadud ka väljapandud kellasepatööriistad.

PILK VÕRU KEELE AJALUKKU

- Võru keele nädalal avati kultuurikoja muuseumisaalis uus väljapanek, mis tutvustab võru keele kujunemislugu. Ülevaate saab trükitööstas ilmunud võrukeelsetest tekstidest ja kirjanikest, kes on avaldanud oma loomingut võru keeles. Toredad leiud on väljavõtted omaaegsetest protokoll- ja kohturaamatutest, samuti lõigud kirjavahetusest ja luuleloomingust. Need arvukad dokumendid annavad kinnitust, et võru keel ei ole olnud kasutusel ainult kõnekeelena.

TIINA OJASTE
maalinäitus
IMELUGU
Võru Linnagalerii
02.11.2020–07.01.2021
Liiva tn 13, Võru

“Tabamata ime” 60 x 60 cm, õli lõuend

RAKVERE TEATER
Florian Zeller
ILMA SINUTA
Lavastaja Peeter Raudsepp
Osades Ülle Lichtfeldt, Jaane Kimmel,
Peeter Raudsepp, Eduard Salmistu
K, 16. detsembril kell 19 Võru Kandles
rakvereteater.ee piletimaailm.com 32 95 444

ADVENDIKONTSERT
HEDVIG HANSON
Valguse poole
VÕRU KANDLES
06. detsembril kell 17
Pilet 12 € ja 10 € müügil Piletilevis, Kandle kassas

JÕULULAVASTUS
MÕJU MÜÜDUD NAER
Lavastaja Tarmo Tagamets
Kunstnik Anne Kabel
Helilooja ja muusikaline kujundaja Vootele Ruusmaa
Näitlejad Agu Trola, Agur Seim, Maive Käos, Silvi Jansons
VAIBAALUSTE PIPARKOOGIST KÖÖK
Etendused: 3. detsember kell 11, 4. detsember kell 11 ja 6. detsember kell 13 Võru Kandle suures saalis
Piletid hinnaga 7€ müügil Võru Kandle kassas.
Rõõrman Teatrid

KULTUUR

Jutuvestja Ena Mets viib meid oma lugudes loodusretkele

Oktoobri lõpus asus jutuvestja Ena Mets jutuõhtuga „Loodus, minu kodu“ ümber Eestimaa rännakule. Alustanud Tartumaalt, keerutab ta sinka-vonka läbi Viljandimaa, Saaremaa, Võrumaa, Põlvamaa, Järvamaa, Lääne-Virumaa ja Ida-Virumaa ning maandub hetkeks isegi Ruhnus. Kokku ootavad jutuvestjat ja tema lugusid ligi 45 Eestimaa paika.

Võrumaal saab Ena ning tema raamatu ja lugudega kohtuma tulla kolmes paigas: 2. detsembril kell 13 jutulõuna Võrumaa Keskraamatukogus ja kell 17 Lasva raamatukogus ning 3. detsembril kell 17 Orava raamatukogus.

Ena on lugusid vestnud läbi kõikide oma tegevuste, olgu siis õpetaja, koolitaja, hüpnooterapeudi või giidina. Jutuvestjana asus ta maailma avastama 2017. aastal, kui jõudis 13 Eesti raamatukokku. Vahepeal pani ta

kahe aasta jooksul end proovile Prantsusmaal, jutustades lugusid Pariisis, Marseille's ning mägi-hüttides Alpides ja Püreneedes.

„Loodus, minu kodu“ on Ena jutuvestja repertuaaris kolmas etendus, mille esmaesitlus leidis aset 7. märtsil 2019 Marseille's. Lugudega looduse ja inimese suhetest matkas ta 2020. aasta augustis läbi ligi 13 000 tõusumeetrit Prantsusmaa-Hispaania ning Prantsusmaa-Itaalia piiril, kus ta 12 mägi-hütti jutustas kokku ligi 350 inimesele.

Selle jutuõhtu kokkupanekul lähtus jutuvestja Gary Snyder sõnadest: „Loodus pole koht, kuhu külla minna. Loodus on kodu.“

Ena lood räägivad inimese suhtest loodusega, igapäev on see erinev: on suhteid, mis on väga lähedased ja isiklikud, on neidki, mis on külmad ja kaugenenud. Ometi ei saa me loodusest elada, me ei saa elada temast väljaspool.

Nii et jutuõhtu on pühendatud meie kodule – universumile, milles elame, ja planeedile, kes meid majutab ja kellel on nüüd meie tähelepanu tarvis, et suuta jätkuvalt meid võõrustada. Naljakad, hirmutavad, intiimsed ja ootamatud kohtumised puude ja taimede, vihma ja päikese, vaiksate mineraalidega ning looduse kõige pisimatega täidavad seda jutuõhtut ning annavad mõtteainet ja vastukaja meie enda elus.

Koos pisikeses teepausis kestab jutuõhtu ligi kaks tundi – lood, pillihelid, kuum tee, küünlavalgus, võimalus teiste jutuarmastajatega suhelda.

Lisaks on Enal kaasas tema värskest ilmunud raamat „Ülestähendusi Montmartre'i mäelt. Elu ja imede pandeemia“, mis koosneb omakorda kohtumislugudest igapäevase päikesetõusu- ja ööjooksu Pariisi ühes kuulsaimas paigas.

Kohtumiseni Võrumaal!

Inga Kuljus

VÕRUMAA KESKRAAMATUKOGU

VÕRUMAA TOETUB VAIMUKULTUURILE

Aastast 1909

ÜRITUSED

- 2. detsembril kell 13 Ena Metsa jututund „Loodus, minu kodu“ mõttetoas.
- 8. detsembril kell 17 mälumängutund mõttetoas.
- 22. detsembril kell 10–18 jõulukohv lugemissaalis.

NÄITUSED

- Riste Laasbergi isikunäitus „Gobeläänid“ konverentsisaalis.
- Tatjana Kutsjuba digigraafikanäitus „Võru puitmajade lugu“ trepialgkorras.
- Erli Tammeti fotonäitus trepialgkorras.
- Näitus „Aeg ja lugu“ lugemissaalis. Näitust ilmestavad kellad Swisshofi antikvariaadist ja erakogudest.

LASTEOSAKONNA ÜRITUSED

- Detsembrikuus on lugemissaalis avatud meistrituba: iga päev saavad huvilised valmistada paberist jõulukaunistusi.

NÄITUSED

- Novembri lõpuni klaaskapis mudelautode näitus – Indrek Makke 1980. aastate lapsepõlvkogu.
- Novembri lõpuni Tähesaalis näitus „Tsillokõnõ susi“ – Kadi Mõttuse illustatsioonid Juhani Püttsepa võru keelde tõlgitud lasteraamatule „Tsillokõnõ soe jutu“.
- 3. detsembrist 2020 kuni 23. jaanuarini 2021 Tähesaalis Sõleke lasteaia Öökulli rühma kunstinäitus.

Tekstiilikunstnik Riste Laasbergi gobeläänide näitus Võrus

2. novembril avati Võrumaa Keskraamatukogu konverentsisaalis Riste Laasbergi isikunäitus „Gobeläänid“. Eksponeeritud on seitse teost, millest kõige uuem on tänapäeval valminud vaip „Ta armastas Yorkshire'i nõmmesid“, mis on inspireeritud inglise kirjaniku Emily Brontë elust. Ta õde Charlotte on oma mälestustes kirjutanud, et Emily armastas kodukoha maastikke – need andsid talle vabadusetunde ning ta nägi neis erilist ilu.

Näitusel on fotod aastatel 2014–2016 Tartu Püha Luuka kirikusse loodud üheksast gobeläänist. Fotograaf on Tarmo Tilsen.

Riste Laasberg on tekstiilikunstnik, kes elab ja töötab Tallinnas. Ta on lõpetanud Eesti Kunstiakadeemia tekstiilikunsti erialal (1992–1998, magister) ning töötanud projektijuhina Tallinna Kunstikoolis (1999–2013). Ta on töötanud müüja-galeristina Lühikese Jala galeriis (2013–2020) ning periooditi õpetanud gobeläntechnikat Tallinna Rahvaulikoolis ja Eesti Käsitööliidu kursustel.

Näitus, mis on valminud Eesti Kunstnike Liidu loomestipendiumi toel, jääb avatuks 31. detsembrini.

Riste Laasbergi pressiteate põhjal
Inga Kuljus

Tekstiilikunstnik Riste Laasberg oma isikunäituse avamisel Võrumaa Keskraamatukogus. Foto: Signe Pärnaste

LIIVA-ATE

IGAL NELJAPÄEVAL KELL 16:00 (lapsed) ja 18:00 (täiskasvanud) KERAAMIKATUND

Juhendajaks keraamik Urve Konksi. Osalustasu lastele 5€, täiskasvanutele 12€. Alati võib tulla ka perega! Registreeru tel 521 5634.

REEDE, 27. NOVEMBER KELL 19 SVIPSIS PINTSEL #7

Täiskasvanutele mõeldud lõbus kunstiõhtu - mekime veini, sööme snäkke ja maalime üheskoos. Varasemat kunstikogemust pole osalemiseks tarvis. Moraalseks toeks on üks meie toredatest ATE kunstnikest. Kõik vajalik on kohapeal olemas. Osalustasu 30€. Registreeru tel 5373 6712.

LAUPÄEV, 5. DETSEMBER KELL 12-18 AVATUD UKSED JA DISAINITURG

Saab piiluda erinevate kunstnike ateljeedesse, ajada juttu ja üheskoos mõnusalt aega veeta. Otse meie kunstnike, õmblejate, keraamikute ja teiste loomeinimeste käest saab osta nende tehtud käsitööd, disaini ja kunsti! Lisaks meie oma maja asukatele on kohal ka mõned meie andekad sõbrad, kes on oma loominguga kaasa võtnud.

KUS ME ASUME?
Liiva 11a (II korrus), Võru

MIS VEEL TOIMUB?
facebook.com/liivaate

kuni

Jõuluaeg 18. det

Näpustuudios

Meisterdamishommikud kooliklassidele

Meisterdamistunnid mudilastele

E või T • 17.00 - 18.30 • 6€/kord

Kingiabi isetegijale

N • 17.00 - 19.00 • 7€/kord + materjal

E - R
9.00 - 19.00

KÄSITÖÖ
JÕULUMÜÜK

Registreerimine ja lisainfo:
info@napustuudio.ee või 50 79 920 (Aila Kikas)
Asume Võrus, Jüri 19a (Polikliiniku majas), I korrusel.

KRIISI JÄLGEDES

Tagasivaade koroonaviirusega seotud sündmustele, VII osa

Jätub varasemates Võru Linna Lehe numbrites ilmunud põgus kokkuvõte koroonaviirusega seotud tähtsamatest sündmustest. Viirus, mis hakkas 31. detsembril 2019 levima Hiinas Wuhani linnast, on alates kevadest teinud oma laastavat tööd ka meie koduõel. Kui suve hakul olukord Eestis märgatavalt paranes ja koroonaviiruse levikuga seotud haigestumine suudeti viia peaaegu miinimumini, siis augustist alates on Eesti eri paigus avastatud üha uusi viirusekoldeid. Septembris süvenenud olukorra tõttu kasvas nakatunute suhtarv (viimase 14 päeva nakatusjuhtumite arv 100 000 elaniku kohta) 2. oktoobriks 53,05ni, langes seejärel mõne nädala jooksul, kuid hakkas oktoobri lõpus taas järjekindlalt tõusma. Oktoobri lõpuks jõudis nakatunute suhtarv Eestis uue rekordini (64,18) ning on sealt alates aina kerkinud. Lehe trükkimineku ajal oli vastav näitaja kerkinud juba 166,44ni.

Kogu maailmas oli lehe trükkimineku ajaks tuvastatud ligi 52 miljonit haigusjuhtu (kuuga lisandus 14 miljonit haigusjuhtu) ja registreeritud ligi 1,3 miljonit surmajuhtu. Eestis oli alates 31. jaanuarist kokku tehtud 289 133 esmast koroonaviiruse analüüsi ning kinnitatud vastavalt 6881 haigusjuhtu ja 76 surmajuhtu.

Meenutuseks: kevadise laine tippphetkel aprillis vajas Eestis Covid-19 tõttu haiglaravi korraga 153 inimest ning kõige hoogsamal viiruse leviku ajal oli nakatunute suhtarv 56,66.

Teisipäev, 20. oktoober

- Ööpäeva jooksul analüüsitas Eestis 1706 koroonaproovi, millest 42 osutub positiivseks. Sureb kaks inimest, ning koroonastatistikasse lisandub ka üks surmajuhtum 15. oktoobrist. Kokku on Eestis surnud 71 koroonaviirusega nakatunud inimest. Viimase

14 päeva haigestumus 100 000 inimese kohta on 35,29.

Neljapäev, 22. oktoober

- Ööpäeva jooksul analüüsitas Eestis 1499 koroonaproovi, millest 76 osutub positiivseks. Haiglaravi vajab 32 inimest, viimase 14 päeva haigestumus 100 000 inimese kohta tõuseb 36,72ni.

Reede, 23. oktoober

- Ööpäeva jooksul analüüsitas Eestis 1580 koroonaproovi, millest 53 osutub positiivseks. Surmastatistikasse lisandub kaks inimest. Viimase 14 päeva haigestumus 100 000 inimese kohta tõuseb 37,02ni.

Laupäev, 24. oktoober

- Ööpäeva jooksul analüüsitas Eestis 1335 koroonaproovi, millest 52 osutub positiivseks.
- Enim uusi koroonapositiivseid lisandub Harjumaale (32). Viimase 14 päeva haigestumus 100 000 inimese kohta tõuseb 38,07ni.

Pühapäev, 25. oktoober

- Ööpäeva jooksul analüüsitas Eestis 1267 koroonaproovi, millest 60 osutub positiivseks.
- Enim uusi koroonapositiivseid tuvastatakse taas Harjumaal (15). Võrumaale lisandub üks uus juhtum. Viimase 14 päeva haigestumus 100 000 inimese kohta tõuseb 41,16ni.

Esmaspäev, 26. oktoober

- Leedus registreeritakse ööpäevaga 3261 tehtud proovist rekordarv koroonaviirusega nakatunut – 766. Sureb kaks inimest.

Kolmapäev, 28. oktoober

- Ööpäevaga analüüsitas Eestis 1987 koroonaproovi, millest 125 osutub positiivseks. Enim uusi nakatunuid tuvastatakse Harjumaal (48). Võrumaale lisandub üks uus juhtum. Viimase 14 päeva haigestumus 100 000 inimese kohta tõuseb 48,46ni.
- Saksamaa otsustab kehtestada kuupikkuse karantiini, mis hõlmab restoranide, spordisaa-

lide ja teatrite sulgemist, kuna koroonaviiruse juhtumite kasv ähvardab hakata haiglatele üle jõu käima, teatab liidukantsler Angela Merkel. Restoranid, baarid, teatrid, kinod, ujulad ja spordisaalid suletakse ning kontserdid jäetakse ära. Profisport on lubatud ainult ilma publikuta. Inimestel palutakse era- või mittehädavajalikel põhjustel mitte reisida ning hotellides võib ööbida ainult vajalike ärireiside korral.

Neljapäev, 29. oktoober

- Valitsus otsustab lühendada nii piiriületusjärgse liikumisvabaduse piirangu kui ka koroonaviirusega nakatunu lähikontakte karantiini kestust 14-lt 10 päevale. Covid-19 diagnoosiga haigele kehtiva karantiinikohustuse kestus valitsuse otsusega ei muutu.

Laupäev, 31. oktoober

- Ööpäeva jooksul analüüsitas Eestis 2803 koroonaproovi, millest 134 osutub positiivseks. Enim uusi positiivseid analüüsivastuseid laekub Harjumaale (79). Võrumaale lisandub kaks uut juhtumit. Viimase 14 päeva haigestumus 100 000 inimese kohta tõuseb 64,18ni.

Pühapäev, 1. november

- Ööpäeva jooksul analüüsitas Eestis 1201 koroonaproovi, millest 80 osutub positiivseks. Enim uusi nakatunuid lisandub taas Harjumaale (46). Viimase 14 päeva haigestumus 100 000 inimese kohta tõuseb 68,28ni.

Esmaspäev, 2. november

- Ööpäeva jooksul analüüsitas Eestis 1056 koroonaproovi, millest 61 osutub positiivseks. Enim uusi koroonapositiivseid tuvastatakse Harjumaal (42). Viimase 14 päeva haigestumus 100 000 inimese kohta tõuseb 72,31ni.

Teisipäev, 3. november

- Ööpäeva jooksul analüüsitas Eestis 1631 koroonaproovi, millest 80 osutub positiivseks. Enim uusi nakatunuid lisandub

Harjumaale (57). Viimase 14 päeva haigestumus 100 000 inimese kohta tõuseb 75,10ni. Hommikuse seisuga viibib haiglas 45 Covid-19 patsienti, juhitaval hingamisel on kaks patsienti.

- Valitsus otsustab eraldada Haridus- ja Teadusministeeriumile reservist 880 000 eurot koroonaviiruse seireuuringu jätkamiseks 2020. aasta novembris ja detsembris.

Kolmapäev, 4. november

- Ööpäeva jooksul analüüsitas Eestis 2660 koroonaproovi, millest 208 osutub positiivseks. Enim uusi koroonapositiivseid tuvastatakse Harjumaal (107), Võrumaale lisandub kaks uut juhtumit. Viimase 14 päeva haigestumus 100 000 inimese kohta tõuseb 87,44ni.

Terviseameti põhja regionaalosakonna jälgimisel on üle 4500 inimese, kellest 692 on haigestunud. Kokku saab põhja regionaalosakonna tööpiirkonnas eristada 17 kollet. Ida regionaalosakonna jälgimisel on üle 1400 inimese, neist haigestunud 275. Kasvab ka nende juhtude osakaal, kus nakkusallikas pole teada.

Neljapäev, 5. november

- USAs registreeritakse rekordilised üle 100 000 uut koroonaviiruse juhtumit päevas. Ärevakstegevad rekordid sünnivad ka meie lähinaabrite juures: Leedus registreeritakse ööpäevaga 999 ja Lätis 367 uut nakatumisjuhtu.

- Ööpäeva jooksul analüüsitas Eestis 2198 koroonaproovi, millest 131 osutub positiivseks. Enim nakatunuid tuvastatakse Harjumaal (95), Võrumaale lisandub üks. Viimase 14 päeva haigestumus 100 000 inimese kohta tõuseb 91,65ni.

Reede, 6. november

- Ööpäeva jooksul analüüsitas Eestis 2427 koroonaproovi, millest 241 osutub positiivseks. Enim uusi nakatunuid tehti kindlaks Harjumaal (114), Võrumaale lisandub kaks koroonapositiivset. Viimase 14 päeva haigestumus 100 000 inimese kohta tõuseb 105,8ni. Hommikuse seisuga viibib haiglas 52 Covid-19 patsienti, juhitaval hingamisel on neli patsienti.

Pühapäev, 8. november

- Ööpäeva jooksul analüüsitas Eestis 2119 koroonaproovi, millest 192 osutub positiivseks. Sureb kaks inimest. Enim uusi positiivseid analüüsivastuseid laekub Harjumaale (90) ja Ida-Virumaale (69), Võrumaale lisandub üks nakatunu. Viimase 14 päeva haigestumus 100 000 inimese kohta tõuseb 129ni.
- Rahunemismärke ei näita koroonaviiruse teine laine ka Leedus, taas lisandub ööpäevaga rekordarv nakatunuid, sedapuhku 1980.

Esmaspäev, 9. november

- Ööpäevaga analüüsitas Eestis 2181 koroonaproovi, millest

125 osutub positiivseks. Enim uusi nakatunuid lisandub Harjumaale (95). Viimase 14 päeva haigestumus 100 000 inimese kohta tõuseb 137,1ni.

Teisipäev, 10. november

- Leedus tuvastatakse ööpäevaga rekordarv koroonapositiivseid – 1109, sureb 11 inimest.
- Ööpäevaga analüüsitas Eestis 2553 koroonaproovi, millest 128 osutub positiivseks. Enim koroonapositiivseid tuvastatakse Harjumaal (91). Viimase 14 päeva haigestumus 100 000 inimese kohta tõuseb 143,8ni.
- Valitsus kiidab kabineti nõupidamisel heaks meetmed, mida rakendada töökohtadel, kodus ja pereringis, ühissõidukites ning teistes avalikes kohtades, et piirata üha laialdasemaks muutuvat koroonaviiruse levikut ning kaitsta Eesti inimeste elu ja tervist.
- Terviseamet algatab koroonaviiruse edasise leviku pidurdamiseks neli nädalat kestva sotsiaalkampaania „Hoiaime Eesti elu avatud!“, millega kutsub Eesti elanikke üles järgima viit põhireeglit enda ja oma lähedaste kaitseks.

Kolmapäev, 11. november

- Karantiinis olevas Leedus sureb ööpäevaga 14 inimest, eriolukorras olevas Lätis tuvastatakse ööpäevaga rekordarv uut koroonapositiivset – 453.
- Ööpäevaga analüüsitas Eestis 4851 koroonaproovi, neist 144 osutub positiivseks. Enim uusi positiivseid analüüsivastuseid laekub Harjumaale (61) ja Ida-Virumaale (53). Viimase 14 päeva haigestumus 100 000 inimese kohta tõuseb 144,5ni.

Neljapäev, 12. november

- Ööpäevaga analüüsitas Eestis 5277 koroonaproovi, neist positiivsed on 374. Enim uusi nakatunuid tuvastatakse Harjumaal (240) ja Ida-Virumaal (60). Võrumaale lisandub üks nakatunu. Viimase 14 päeva haigestumus 100 000 inimese kohta tõuseb 166,4ni. Haiglaravil on 68 inimest.

AJALUGU

Elust Võru linnas 100 aastat tagasi

Wõru vöörastemajad

on wist ainukesed oma suguasutused Eesti linnades.

Sõitsin neil päewil ameti asjus Wõrru, kus wöörastemajas ajutist ulualust otsisin. Järelepärimise peale juhatati ühte-teise paika, kus ma ka igal pool käisin. Wiimaks asusin ühte neist, mille kõige parema leidsin olewat. Kuid ka siin jäeb õige palju puhtuse ja korralikkuse mõttes soovida. Sissekäik wöörastemajja on must, trepp lagunenud nii, et kergesti võib end wigastada, seinad seest määrdunud jne. Teised olid küll wälimuse poolest puhtamad, kuid seest jätsid palju rohkem soovida.

Wõru Teataja nr 85, 10.11.1920

Piletite müük Wõru raudtee jaamas

on äärmuseni aeglane. Isik, kes piletit müüb, peab iga piletit juures aru, murrab pead

Wõru raudteejaam.

Foto: Eesti Ajaloomuuseum

ja rehkendab arwekuulidel, palju pilet teise jaama maksab. See on arusaadav, kui piletit mõnda wäikesesse jaama tahetakse. Piletite hind suurtesse jaamadesse peaks aga juba ette ärarehkendatud olema. Eelpool näidetu ilustamiseks tooks järgmist.

Sõitsin neil päewil Tartus-

se. Minu ees oli 5 inimest. Ootama pidin kassa ees aga ligi 3/4 tundi.

Wõru Teataja nr 89, 20.11.1920

J. Tõnisoni kõne „Kandle“

Läinud pühapäeval kõneles

„Kandle“ saalis meie partei riigimees ja wanem poliitika-tegelane hra Jaan Tõnisson. Kõneleja andis ilusa ümarguse ülewaate meie riigi tekkimise ajaloost, meie iseseiswuse mõtte arenemisest. Käsitas iga-külgselt küsimust, mis on ära tehtud wälis- ja sisepoliitilises suhtes meie iseseiswuse kindlustamiseks.

Rääkis missuguseid ras-kusi on riik pidanud kandma wõideldes oma olemasolu ja tunnistuse eest. Kuulajad, keda saal puupüsti täis oli, wõtsid kõne täielise rahulolemisega ja kiiduawaldustega wastu.

Läbirääkimistel puudutati weel ühte-teist küsimust, mille peale kõneleja edukalt wastas.

Wõru Teataja nr 91, 25.11.1920

Elektri raiskamine

Nagu teada tarwitatakse praegu elektrit enamasti ilma woolumõõtjateta. Linnawolikogu on määranud teatawa tasu lampide pealt. See tasu on tõusnud alatas. Arwatawasti saab ta weelgi tõusma – ja ko-

danikkude eneste hoolimatuse pärast. Sest otse meelega luuakse olukorda, mis elektri kallinemist peab tõsta aitama.

Mõned kodanikud ja asutused peawad oma pühaks kohuseks elektrit kogu öö läbi põletada, ka siis, kui nad magawad. Kui ühes toas töötatakse ja teised tühjad seisawad, lastakse siiski tulel põleda igal pool. Ei wiitsita wäikest käeliigutust teha, et tuli ära kustutada. Nii „höikawad“ tuled end. Wene koolis alati tühjades klassi tubades. Ka mõned teised asutused ei hooli tuledest.

Kodanikud, see on raisk, mida me enesele lubada ei tohi. Kellelgi ei ole õigust teiste korralikkude kodanikkude arwel asjata elektrit raisata ja sellega tema hinda ikka järkjärgult kõrgemaks ajada. Linnawalitsus peaks siin terasemalt ümber silmitsema.

Wõru Teataja nr 92, 27.11.1920

Vanu ajalehti sirwis
Võru Gümnaasiumi
raamatukoguhoidja Maris Kütt.

Õnnitleme novembrikuu juubilare!

95

Anna Linnupuu

90

Õie Lehiste

Heino Runthal

85

Õie Telk

Elbe Ehte

Leida Oesalg

Niina Paemurd

Heino Kõivumägi

Nikolai Mustrik

80

Õie Jõgi

Ilme Koobak

Valentina Korovina

Enn Jaanimägi

75

Linda Mõim

Loreida Laos

Albina Sereida

70

Endla Saarepuu

Ludmilla Press

Mare Heinaste

Vesta Leesalu

Hele Puhm

Ludmilla Kelt

Õie Nagel

Tõnu Kaska

Vladimir Ipatov

Avo Tagen

Mart Sarik

Nikolai Lukavski

Einar Kuhi

Sergei Glaser

Mart Kõlli

• Detsembrikuu juubilaridel, kes ei soovi äramäkimist ajalehes, palume sellest teada anda 1. detsembriks tel 785 0914 ja/või sirje. randver@voru.ee

• Võru linnas oli 1.11.2020 seisuga 11 616 elanikku, neist mehi 5215 ja naisi 6401.